

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Jugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1332.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 7. MARCA (March 7), 1934.

618

Published weekly at
2629 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

PREREKANJA V WASHINGTONU ZARADI NRA

EKONOMSKI PROGRAM, KI NIKOGR NE ZADOVOLJUJE

**Kapitulacija pred steel trustom. — "NRA orodje
v rokah velekapitala". — "Skok v socializem"**

KRITIKE proti NRA so se tako pomnožile, da je njen načelnik Hugh Johnson odredil javna zaslišavanja, ki so se pričela v Washingtonu koncem februarja. Ena izmed prič je bila žena pennsylvanskega guvernerja Pinchota, ki je izjavila, da je NRA izdala delavske koristi in se udinjala jeklarskemu trustu. Za to svojo trditve, ki je v buržvaznih krogih povzročila "veliko senzacijo", je navajala dokaze. Mrs. Pinchot je v tem in v prejšnjem letu pomagala v mnogih stvarkah in se poglabila v zahteve delavcev, zato je govorila pred NRA iz svojih izkušenj.

Izjavila je, da njena vera v Roosevelta ni omajana, toda uradniki v vladi, katere je imenoval, da mu služijo, so ga izdali — pravi ona — in namesto ljudstvu pomagajo pri- vatnim interesom. To je zelo močna obdolžitve — resnična kajpada — ki pa je tudi Roose- velt prejkone ni bil vesel. Kajti če hoče, da bo NRA ljudstvu v korist, čemu ji je imenoval za načelnika izrazitega kapi- talista Hugh Johnsona, kateri je stoddosten pristaš sedanje- ga sistema?

Mrs. Pinchot je podrobno razlagala, kako je NRA v Pennsylvaniji pustila delavce na cedilu, posebno še premo- garje v rovih jeklarskih kor- poracij, katerim je prvotno obljubila protekcijo. Niti sh- di jim niso dovoljeni. "Marsik- je so mi skušali zabraniti go- vor, toda ker sem žena gov- nerja si niso upali razgnati zborovanja. Veliko drugih shodov pa je lokalna oblast, ki hlapčuje jeklarskemu tru- stu, zabranila ali pa razgla- la," je pojasnjevala Mrs. Pin- chot, ampak tudi ona, vzlic svojemu radikalizmu, ne veru- je v odpravo kapitalizma.

Mnogi drugi kritiki so se na zasliševanju pritoževali nad minimalnimi plačami v pravil- nih NRA, ki so nezadostne in znašajo povprečno le od \$10 do \$15 na teden. S temi plačami ne bo prosperitete, so poudarjali.

Unijski voditelji so prote- stirali proti zatiranju unijskih aktivnosti v tovarnah in v in- dustriji sploh. Nešteto delav- cev je bilo že odslovljenih, ker so jih kompanijski špijo- ni zatožili, da delujejo za svo- bodno unijo in proti kompa- nijskim.

Nra taka odslavljanja pre- poveduje, toda nobena kom- panija ni tako nespametna, da bi delavcu pismeno sporočila, da ga odslavlja zaradi unije. Če je pozvana na odgovornost, tedaj njen zastopnik ogorčeno

izjavi, da ni bil odslovljen še prav nihče zato, ker spada ka- kiti uniji. Kompanija odslovi delavca le tedaj, če ga ne ra- bi, ali pa ako ima za odslovi- tev druge tehtne vzroke. In pri NRA se s tem zadovolje, odpuščen delavci pa ostanejo na cesti.

Tudi kapitalisti se pritožu- jejo in dolže Roosevelta, da vodi ekonomske toke v strugo, katere drži v socializem.

Najbolj obupne kritike pri- hajajo iz vrst malega business- sa. Oni dolže vlado, da poma- ga z odobrenimi pravilniki ve- leindustriji k monopolom, ki bolj in bolj pritiskajo ob steno male trgovce in male podjet- nike.

Iz delavskih vrst pa je bil vržen administratorju John- sonu očitke, da je v svojem go- voru na konvenciji Ameriške delavske federacije izjavil, da so stavke zdaj nepotrebne, kajti NRA bo s svojim delav- skim odborom uravnila vse spore med delavci in deloda- jalcil pravično za vse. Po kon- venciji pa je na to izjavo po- zabil in NRA ni branila delav- cev še celo potem, ko so jo s stankami opozorili na krivice, ki se jim gode.

Nekateri kritiki so izjavili, da je NRA nič drugega kot o- rodje kapitalistov in monopo- lov za dviganje cen življen- skih potrebščin, ne da bi de- lavcem dvignila kupno moč.

Pomožni delavski tajnik Ed- ward F. McGrady je dejal, da se smatra jeklarski trust nad zakonom in nad vlado, zato je čas, da vlada sprejme vrženo rokavico in preiskusi svojo moč s trustom.

Hugh Johnson je dejal, da ga veseli, ker je dal ljudem s tem zaslišavanjem priliko "iz- puhteti paro" iz pljuč. Norče- val se je, da se bodo zdaj bolj- še počutili. "Nekateri kritiki imajo 'počene lonce,'" je še dodal, in nato priznal, da je bilo tudi nekaj takih, ki so konstruktivni. Obljubil je, da

Kdo so nasprotniki akcije za odpravo otroškega dela?

V New Yorku so kapitalisti perabili v agitaciji proti od- britvi amendmenta k ustavi, ki bi zabranil uposluževanje o- trok v industriji, visoke vsote. Pridobili so duhovnike, politi- ke in "sociologe", da so govo- rili in pisali proti ter urgiral poslance v državni legislaturi, da naj ne odobre tega dodat- ka. Predsednik Roosevelt je pred par tedni ponovno ape- liral na zakonodajce, da naj u- veljavijo amendment za od- pravo otroškega dela v indu- striji, ker bo v korist delavcev in v protekcijo bodočih gene- racij, toda zbornicam se prav nič ne mudi. Legislaturi držav Virginia in Massachusetts sta amendment v interesu izkori- ščevalcev otrok odklonili.

bo upošteval, kar so povedali dobrega.

Pri tem ostane in tudi NRA ostane kakor je bila, četudi ni- kogar ne zadovoljuje. Spre- membe torej ne bo vzlic pre- sednikovi nadi, da z NRA re- organizira ekonomsko življe- nje dežele.

Brezposelni v Angli- ji protestirajo proti omejitvam podpore

Koncem februarja se je zbralo v Londonu tisoče brez- poselnih moških in žensk iz vse Anglije, da opozore vlado na pomanjkanje, ki jih tlači, in da protestirajo proti novim navedbam, s katerimi namera- va omejiti podporo. Zaradi njih je prišlo v zbornici do vi- harnih prizorov, ker jim je po- licija branila vstop v palačo.

medtem ko so delavski poslanci zahtevali, da naj se dovoli tudi brezposelnim vstop kakor se dovoljuje gospodi. Policija se je končno udala in jih ne- kaj stotin spustila skozi. Drugi pa so se zaradi mraza in dolgega čakanja razšli. Ali na- slednji dan so zopet prišli in tedaj ni bilo brez kravalov.

Manifestacija brezposelnih je v ostalem potekla brez več- jih neredov. Policija je le tu in tam "posredovala", na pr. kadar je delavcem prepoveda- la demonstrirati pred to ali ono vladno palačo. Slika pri- kazuje policaja, ki mikastita delavca, ker se ni hotel umak- niti s prepovedanega kraja.

SLIKA DOLLFUSSOVE "ZMAGE"

Hiša na tej sliki je bila glavni stan avstrijske socialistične stranke. V zadnjih fašističnih vladnih napadih na delavstvo je vojaštvo to poslopje na Dunaju okupiralo. Socialisti ga niso prepustili brez boja, kar pričajo poše- dice bombardiranja.

Avstrija dobi ustavo "krščanskega" fašizma

Namesto demokratske repu- blikanske ustave, ki so jo av- strijski fašisti s kanclarjem Dollfusom na čelu zavrgli, dobi novo, ki bo temeljila na papeževem "socialnem pro- gramu", zapaden v encikliki "Quadragesimo anno". Ta- ko je izjavil krvnik Dollfus sam na vladnem shodu v Be- ljaku dne 4. marca. "Krščan- ska ljubezen mora združiti vse sloje avstrijskega prebi- valstva," je dejal. In nedvom- no mu je "krščanska ljube- zen" narekovala nameriti to- pove na stanovanja delavcev. Iz same krščanske gorečnosti se je zavzel združiti "vse slo- je prebivalstva" s pomočjo ka- nonov, strojne in granat, za- to, ker želi avstrijskemu ljud- stvu dobro in delavstvu še po- sebej "srečno življenje na podlagi enciklike svetega oče- ta "Quadragesimo anno". So- cialističen program pač ni bil dovolj delavski, zato je zatri socialistično stranko, da bo zdaj lahko uvedel papežev so- cialni sistem.

Druge farsa iz Dollfussove- ga govora je tudi tole:
"V novi uredbi bomo posve- til vso mogočo pažnjo mladi- ni, ki jo bomo vzgajali v pra- vem krščanskem duhu. To ne pomeni zatiranje drugačnih misljenj, kajti nova Avstrija bo garantirala vsakemu člo- veku svobodo prepričanja."

Kako si to garancijo pre- stavljajo, je pokazal z ubija- njem delavcev, ki so drugač- nega mišljenja kakor on.

"Avstriji smo se ponovno združili v pravem krščanskem duhu, ker smo spoznali, da je ljudstvo na ta način najprej- nejše," se je hinavsko lgal, in potem laž podkrepil še s sledečo trditvijo:

"Mi nismo in ne moremo bi- ti brutalni, ker divjaštvo ni v naši naturi, ampak mi smo strogi in bomo v bodoče odloč- ni proti komurkoli, ki bi mo- til red in mir v državi."

Dne 28. februarja so ino- zemski žurnalisti, ki zastopa- jo okrog 2,500 časopisov raz- nih dežel, prodložili vladi spo-

menico z željo, da naj jim pu- sti obiskati v ječi odstavljene socialističnega župana Karla Seitzja in druge socialistične vodje. Pred tem so posamič- skušali obiskati socialistične jetnike, toda straže so imele ukaz, da ne smejo pustiti ni- komar govoriti z jetniki.

John Gunther poroča, da so v Gradcu zaprli okrog tisoč socialistov in nad 700 v okoli- škkih mestih Leoben, Bruck in Kapfenberg. Začasne ječe je vlada porabila kleti. V neki veliki kleti v Gradcu so zaprli stotine socialistov. Za ležišča so jim nasuli slame. Kljub mrazu jim niso dali nikake o- deje. Edina hrana je bila ne- užljiva juha dvakrat na dan. Nekateri jetniki so vsled tega nečloveškega ravnanja pričeli z gladovno stavko, toda ča- so- pisje v Avstriji ni smelo poro- čati o nji. Gunther je o teh stvareh izvedel iz privatnih zaupnih virov.

"Žene in otroci so na ulicah, brez stanovanja, njihovi mo- žeje pa v ječah in mnogo je bi- lo ubitih."

"V pouličnih bojih v Brucku je bil mladi socialist, Lind- hardt po imenu, obstreljen in težko ranjen, toda nihče mu ni smel pomagati, ali mu pri- nesti vode, ker je oblast hote- la, da leži na cesti v krvi v sva- rilo drugim delavcem. Dva dni je vpil od bolečin, predno je umrl, in šele potem so ga smeli odnesti. Njegovi starši so smeli samo gledati, kako je polagoma izkravrel, toda po- divljani heimwehrovi očetu in materi niso pustili blizu."

"Na Dunaju je v ječah ok- rog 1,800 socialistov. Vzlic opetovanim apelom na vlado je poročevalcem zunanjih li- stov dostop do teh jetnikov, posebno do socialističnih vo- dij, še vedno zabranjen."

To je nekaj stavkov iz po- ročila žurnalista Guntherja, ki zastopa na Dunaju čikaške Daily News in mnogo drugih ameriških kapitalističnih li- stov. Taka je "krščanska lju- bezen" Dollfussa in drugih fa- šističnih rabljev. Da-li je pa-

NEMŠKI SOCIALISTI V NOVIH RAZMERAH

SOCIALNO-DEMOKRATSKA stranka Nemčije, s sedežem v Pragi, je izdala dolgo proklamacijo, katere bi v celoti obsegala več ko eno stran v Proletarcu. Bila je najprvo objavljena v "Neuer Vorwärtsu", ki je glasilo zdaj nelegalne in v Nemčiji tajno delujoče socialno-demokratske stranke, v izdaji z dne 28. januarja.

Proglas opisuje spremembe v Nemčiji, in v luči teh pre- drugačenih razmer morajo socialisti premeniti svojo taktiko, da bodo kos sovražniku v njegovih novih pozicijah.

Prejšnjo borbo za demokracijo mora nadomestiti revolu- cionarna borba za strmoglavljenje fašizma. Ko si socialisti osvoje vlado, je njihova prva naloga — tako določa novi program — da ustanove revolucionarni tribunal, ki mora ka- znovati vse fašistične kriminalce in druge izdajalce konstitu- cije ter vreči fašistično birokracijo iz uradov.

Zakon, ki določa, da se sodnikov ne more odstaviti se razveljavi, namesto prejšnjih pa se imenuje sodnike, ki bodo služili proletarski revoluciji.

Organizira se nov policijski in vojaški aparat, na kakr- šnega se bo revolucionarna vlada v izvajanju svojega progra- ma lahko zanesla. Vse prejšnje oficirje v armadi se nadome- sti z novimi.

Vse zakone, ki jih je uvedla fašistična vlada za odvzem pravic delavcem, se razveljavi in proglasi se popolno svobodo v mejah proletarske revolucije.

Izvede se ločitev cerkve od države.

Zatre se vse kontrarevolucionarne aktivnosti.

Revolucionarna vlada uveljavi takoj vse potrebne social- ne, ekonomske in finančne zakone za preuredbo dežele.

Popolno uničenje prejšnjega političnega, ekonomskega in socialnega aparata.

Takojšnja socializacija velike industrije, veleposestev in bank brez odškodnine prejšnjim lastnikom.

Program dalje določa, da bo revolucionarna vlada obdr- žala vso avtoriteto, dokler socialistična revolucija ne bo za- dostno utrjena in vsa kontrarevolucionarna aktivnost popol- noma strta in uničena.

Šele ko bo revolucija dovolj zavarovana, se razpiše vo- litve na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice, da si bo ljudstvo svobodno izbralo svoje zastopnike v zakonodajno zbornico.

Volilni sistem izdela revolucionarna vlada, ki izvrši tudi vse predpriprave za volitve.

Zakonodajna zbornica izvoli načelnika vlade, in on ime- nuje ministre. Načelniki kabineta in ministri so odgovorni ljud- skim zastopnikom v zakonodajni zbornici.

Revolucionarna vlada razpiše volitve in izroči oblast no- voizvoljenemu kabinetu šele, ko bo prenovila državo v smislu svojega socialističnega programa in uničila reakcijo ter kon- trarevolucijo popolnoma.

Proglas nemških socialistov vabi vse druge delavske stru- je, vključivši komuniste, da se združijo za ta program in za strmoglavljenje fašizma. Apelira nanje, da naj pozabijo na razlike in spore v prošlosti ter zro le v bodočnost, ki je pred njimi.

V proglasu priznavajo, da so bili socialisti v Nemčiji na odgovornih vladnih mestih v svojem ognjevitnem varovanju de- mokracije prepuščeni. Zato je reakcija vseh barv demo- kratične pravice zlorabljala in se utrdila, delavstvo pa je bitko v kritičnem momentu izgubilo.

Novi program določa strje vse kontrarevolucionarnih metod, poskusov in akcij brezobzirne diktatorske naredbe, medtem ko so prejšnji naglašali takojšnjo uvedbo socialna in industrialne demokracije.

Druga značilna tendenca v vrstah nemške socialne demo- kracije je nadomeščanje prejšnjih voditeljev z novimi, kajti po mnenju te struje se bodo le novi voditelji lahko prilagodili sedanjim načinom borbe.

Tako je v tem gigantskem boju med starim ekonomskim sistemom in socializmom nastala prenovljena socialna demo- kracija, da bo kos svoji nalogi v sedanjih razmerah.

VRAČANJE IZSELJENCEV V "STARO DOMOVINO"

Svetovna gospodarska kriza je zelo predrugačila tudi toke izseljevanja in naseljevanja. Mednarodni delavski biro lige narodov poroča, da se je vrni- lo iz Zed. držav, Argentine, Nemčije, Francije itd. tisoče naseljencev v svoje rojstne de- žele.

Iz Zedinjenih držav se je l. 1932 izselilo 470,000 več ljudi kakor pa se jih je uselilo. Ena- kog razmerje izseljevanja be- leži Argentina. Obe vladi sta to izseljevanje podprli, poseb- no Argentina.

Tisoče Mehikancev se je vr- nilo v Mehiko in ameriški iz- seljenški urad ob mehiški me- ji ima nalogo, da jim povrat- ka več ne dopusti.

pež ponosen na te zaveznike, ki obljubljajo v Avstriji uvesti njegov "program", ne pove- nobeno poročilo.

V Francijo se je po vojni priselilo veliko Poljakov, Če- hov, Jugoslovancev itd., ki so dobili delo v rudnikih in raz- nih tovarnah. Ko je pritisnila kriza se je moralo veliko teh priseljencev vrniti.

Na Vestfalskem v Nemčiji, kjer so stare naselbine sloven- skih premogarjev, je Hitler- jev režim takoj pokazal svo- jo neprijaznost tujcem. Vel- ko Slovencev, ki so delali v Nemčiji že par desetletij in dalj, se je vrnilo. Skoraj vsaka dežela deluje za izselitev pri- seljencev. Dežele, v katere se vračajo, pa imajo en problem več.

"Odvisnost od vlade"

Enaindvajset in pol milijo- na ljudi v Ameriki je odvisnih za svoje preživljanje, podpo- ro ali zaslužek od vlade.

Diktature in demokracija

Razprave o diktaturah in demokraciji ter o vzrokih zma- govanja prvih in prepadanja slednje so danes v ospredju sve- tovene javnosti. Čitatelje opozarjamo na angleški članek na 6. strani, katerega naslov se v pravočju glasi, "Svoboda, ne pa diktatura za delavske mase." B. Charney Vlodeck pravi v njemu, da je Hitler pogazil demokracijo, "ker je sodružica so- cializma." Proletarska država (Rusija) pa jo je zavrgla, "ker je tovarišiska kapitalizma". Demokracija in civilne svobodščine so bile pogazene v Rusiji zato, "da bodo nauki Karla Marxa večno živeli v leninističnem tolmačenju marksizma", in nato je bila demokracija (v Italiji in Nemčiji) poteptana z name- nom, da se nauke Karla Marxa za večno zatire. Torej v obeh slučajih enake metode, le argumenti in nameni se razlikujejo. Vlodeck zaključuje, da so diktature pogazile svobodo, kolikor je bilo, ne da bi dale množicam v nadomestilo več kruha in več miru.

Toda mnenja o diktaturah so različna. Frank Novak je zanj, kar omenja v svojem dopisu na 4. strani, v katerem piše o spremembi bojnih metod nemških socialistov. V zad- njih dveh kolonah na 1. strani pa je članek o novem programu nemške socialno-demokratske stranke.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor: Frank Zalta
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 24th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Kaj je fašizem?

Kaj je fašizem, si tudi Mussolini in Hitler, dva glavna fašistična papeža, nista posebno na jasnem. Za delavstvo velja sledeča definicija:

Fašizem je vbrizg v kapitalistični sistem, da se ga ohrani na bolniški postelji in reši nagle smrti.

Fašizem regulira kapitalistom njihovo gospodarstvo in jih podreja kontroli države.

Fašizem organizira delavce v "unije", ki so pod vladnim nadzorstvom in poslušne edino le vladi. Stavke so jim zabranjene. Razredni boj je prepovedan. Delavci se smejo pritožiti zaradi plač ali česar že posebnemu odboru in ta preiskuje. Če je zadeva pereča in važna, je predana v odločitev vladi. V nobenem slučaju nimajo delavci pravice ugovora proti odloku oblasti.

Fašizem delavcem ne dovoljuje, da bi si službe svobodno izbirali, ali se za delom poljubno selili. Načine dela, dolgost delavnika in plače jim določa vlada sporazumno z delodajalci.

Fašizem prepoveduje širjenje marksističnih nauk. Pripadnost stranki, ki propagira mednarodnost, je v fašističnih deželah veleizdaja, ki se sme kaznovati s smrtjo.

Fašizem smatra ne samo marksiste ampak tudi pacifiste in pristaše buržvazne demokracije za sovražnike svoje države, ki jih je treba pokončiti.

Fašizem hoče ohraniti imovino bogatašem, v olajšanje te naloge pa planira gospodarstvo tako, da zaposluje čimveč ljudi.

Fašizem ne dovoljuje nikake druge propagande razen svoje. Noben časopis ne sme pisati drugače kakor po pravilih vlade. Kino, gledališče, film, radio in mnoge druge stvari morajo brezpogojno služiti vladi.

Fašizem ne dovoljuje svobodne, enake in tajne volilne pravice, ne svobode tiska in zborovanja. Vse ljudstvo mora biti podrejeno volji vrhovnega diktatorja in njegovim pomočnikom.

Fašizem je za degradiranje žene na stopnjo, kakršno je imela v srednjem veku. Njena naloga je, da gospodinji, da je poslušna možu in da rodi čimveč otrok, ki jih bo potrebovala država v slučaju vojne za hrano topov.

Fašizem je šovinističen v smislu hujšanja naroda proti narodu. Fašizem vzgaja ljudstvo, posebno mladino, v vojnem razpoloženju, v povšečanju naroda, katerega vlada, in v podcenjevanju drugih.

Fašizem zahteva, da je cerkev sredstvo države.

Fašizem je izrastek bolnega telesa kapitalistične družbe.

"Beg" voditelj

Ni je revolucije, da ne bi nekaj njenih voditeljev "pobegnili" preko meje. Dogodilo se je to tudi v dnevih civilne vojne v Avstriji. Ako se bi vsi izpostavljali žandarjem, zaporo in v silicam, mar bi delavstvo v čem profitiralo? Slabo je le v slučaju, kadar vodja pobegne iz strahopetnosti, ne pa iz strateških ozirov. Buržvazni žurnalisti se zelo radi ponorčujejo iz vsakega, ki je po njihovem mnenju "pobegnil". Kakšne koristi ima delavstvo v Nemčiji od tega, da fašisti mučijo socialistične in komunistične vodje v ječah, kateri niso "pobegnili"? Za preobrat bi nedvomno lahko delovali veliko bolj efektivno kje v inozemstvu, kakor pa da prenašajo batine nazijskih rabljev.

Če bi se Lenin izpostavljaval carjevim agentom in kozakom, namesto da je pred njimi "pobegnil" kadar in kjerkoli je mogel, ali bi bila proletarska Rusija na boljšem? Čitatelji store pametno, da vselej, ko citajo norčevanja o "pobegih", preudarijo, ali je bil pobeg storjen iz bojazljivosti, ali pa zato, da se ohrani vsaj nekaj vodij na prostem za nadaljevanje revolucionarnih nalog.

Novi viri za graft

Vse reguliranje nadrobnega prodajanja piva, zganja in vina se sestavlja v raznih mestnih zbornicah in legislaturah zvidika, da se ustvari čimveč priložnosti za kolektanje grafta.

Posledica topovskega ognja na socialistične "trdnjave"

Na sliki je stanovanjska hiša na Dunaju, ki je nosila ime Karla Marxa. Bila je ena najmodernejših poslopij te vrste in ponos dunajskega delavstva. V zadnjih napadih Dollfusove soldateske in fašističnega Heimwehra na socialistično delavstvo so strajkali v to hišo s topovi. Ne samo moških, nego tudi

veliko žensk in otrok je bilo ubitih. Vlada se je opravičevala, da je to morala storiti, kajti stanovanjske hiše, ki so jih socialisti zgradili na Dunaju, so v resnici "trdnjave". Hiša, ki ima okno pri oknu, ne more biti trdnjava. Ampak fašizem je vsaka preizveza dobra.

ALI SO KLUBI JSZ V PENNSYLVANIJ AKTIVNI ALI NEAKTIVNI?

V Proletarcu z dne 28. februarja poroča Anton Zornik, da so bili klubi federacij, med katerimi je v Penni JSZ najjačja, na konferenci pennsylvanske socialistične stranke grajani in da bodo razpuščeni, ako ne postanejo bolj delavni.

Da-li je to kritiko izrekla tajnica Sarah Limbach, ali kdo drugi, A. Zornik ni pojasnil. V nedeljo 25. marca bo na Syganu konferenca, na kateri bo kritiko na prošli državni konferenci lahko točneje pojasnil, da bodo zastopniki klubov uvideli, če je bila upravičena, ali pa se je storila našim klubom krivica.

Vsak aktiven član želi, da bi bili klubi bolj delovni kakor so, toda okolščine v marsikakem slučaju so tako prepovedane z ovirami, da so uspehi nemogoči. V drugih slučajih pa bi se z bolj smotrenim delom lahko doseglo v naši agitaciji boljše rezultate.

Klubi JSZ v zapadni Pennsylvaniji so izvršili že ogromno agitacijskega dela. Priredili so veliko shodov in raznih drugih priredb, podpirali stranko in socialistično organizacijo v Penni, agitirali za Proletarca in druge socialistične liste, in sodelovali v volilnih kampanjah.

Po vojni so bili naši klubi v zapadni Penni najjačje in najživahnjeje socialistične postojanke. Če niso več tako agilni — kaj je vzrok?

Eden je kriza, stavke, razočaranja in stanki, nad unijski in obupen pogled v prihodnost. Malodušnost torej. Ta pa je prišla zato, ker so naši klubi polagali premalo važnosti agitaciji med ženskim in mladino. Bojevitost in agilitet v starih članih izgineva, pridobili pa niso nikogar, da bi tvoril rezervo in stopil v akcijo, ko drugi odnehajo.

Naši stari člani so bili izborni agitatorji takega tipa, kot ga opisuje Sinclairjeva knjiga "Jimmie Higgins". Delali so v uniji in v stranki, toda prav malokateri se je potrudil toli-

ko, da bi prišel na vodilna mesta v uniji ali v stranki. V tem oziru nas Hrvati prekašajo.

Ako bi naši sodrugi v Penni vzgajili v svojih vrstah nekaj delavcev za govornike tudi v angleškem jeziku in jih pripravili, da se bi o problemih soc. stranke in delavskega gibanja v obče dobro poučili in se potem udeleževali v stranki, nas bi veliko boljše poznali in naše delo bi bilo živahnje ter bolj upoštevano. Ako zdaj kdo graja na konferencah ameriških sodrugov naše klube, ni nikogar, ki bi delo in razvoj postojank JSZ razumel in zato ga tudi pojasnil ne morejo. Ostane samo pri kritiki.

Na vsak način je potrebno, da se resno vprašamo, kaj je treba storiti našim klubom, da se izkopljejo iz mlačnosti v času, ko druge strankine postojanke svojo aktivnost večajo. Ali je mogoče pridobiti v klube JSZ več žensk, ki bi pomagale pri agitaciji? Kako naj pridobimo mladino v svoje vrste? Ali storimo dovolj, da pridobimo v klube naše somišljenike?

Svoječasno je bila JSZ v Pennsylvaniji najjačja in Proletarec je imel v nji največ naročnikov. To razmerje se je spremenilo — največ zaradi razmer, nad katerimi premo-gamji nimajo kontrole. Ali v zvezi temu je res, da bi klubi JSZ v Pennsylvaniji lahko imeli več članov in Proletarec več naročnikov. Manjka pa agitatorjev, ki bi izvršili to delo. Kar jih je, se trudijo kolikor jim dopušča čas in sredstva, toda naloga za malo številno delovnih članov v tako velikem delu države je prevelika. Konferenca na Syganu naj razpravlja o tem problemu. Zastopniki in drugi člani klubov imajo torej pred seboj težka vprašanja, niso pa tako težka, da jih ne bi zmogli. Če se otresemo resigniranosti in se naloge lotijo z novim navdušenjem, bodo klubi JSZ zopet napredovali in nihče ne bo imel vzroka trditi, da so premalo aktivni. — F. Z.

Kako naj protestiramo proti klavcem delavcev?

Piney Fork, O. — Kako naj protestiramo proti masakru in barbarizmu avstrijskega fašizma, da bo koristilo delavcem?

Ako hočemo, da bo krvnike prešnil strah skozi mozeg, se moramo organizirati pod okriljem socialističnih strank, in to bo najefektivnejši protest, ki bo koristil delavcem v vseh deželah. Moje mnenje in mnenje vsakega razredno zavednega delavca je, da je zdaj že skrajni čas za organiziranje proletarskih vrst.

Kje so zdaj tisti, ki so po vojni vpili, da je treba puške, puške delavcem? Pozabili so na kanone in na armado, ki je poslušna vladi. Te topove pa bo delavstvo dobilo, če se tako močno organizirajo, da bo nepremagljivo. Tisti delavci v tej deželi, ki so tako pridno govorili o puškah, češ, kaj bi se pridruževali stranki, ki ne bo nikoli nič — puške, puške v roke — tisti delavci se bi najprej poskrili, če bi jim kdo puške ponujal. Kajti kdor ni zmožen in dovolj pogumen za organizirano agitacijsko delo, tudi za organiziran boj s puško v roki ni sposoben.

Med avstrijskimi socialisti sem živel približno dvanaest let in ves čas z njimi sodeloval. Videl sem jih, kako vneti so bili v agitaciji, v organiziranju in v bojih. Učili so delavce in jih vsposobljali za govornike, za odbornike v unijah in v kooperativah, za časniške dopisovalce itd.

Dobro mi je še v spominu zaupna seja izvrševalnega odbora, ki smo jo imeli nekega večera v Leobnu. Med nami je bil tudi državnozborski poslanec sodrug dr. Karl Renner. Nikoli ne bom pozabil, ko je ob tej priliki prerokoval razvoj in konec Avstrije. Dejal je, da tak parlament, ki se prepira samo radi jezikovnih vprašanj, je v škodo avstrijskemu ljudstvu, in država, ki tega problema ne reši, se bo sesula.

Slisal sem govoriti tudi Karla Seitzja, ki je bil od mladega navdušen in deloven socialist. Kot župan dunajskega

mesta si je pridobil svetoven sloves in priznanje tudi med nasprotniki, kolikor jih je zmognih misliti pošteno. V zadnjih fašističnih navalih na delavce je bil župan Karl Seitz vržen v ječo in poročali so, da so ga fašisti mučili. V mladosti ga je preganjala habsburška vlada in vsled svojega prepričanja je izgubil tudi službo ljudskošolskega učitelja. Oba ta prvoboritelja sta v starosti okrog 70 let in še vedno na fronti! Oba — poleg mnogo drugih, sta bila v borbah delavcem, ki so se prošli mesec postavili v bran zase, za svoje žene in otroke, in dali življenja za svoje prepričanje na barikadah, ali pa v zgradbah, katere je naskočilo vojaštvo s topovi. Bili so premagani, toda njihov poraz je bil časten in odpor herojski, da je navdušil delavce po vsem svetu.

Avstrijski socialisti so bili ves čas med dvema ognjema. Na eni strani je bil proti njim mogočni avstrijski klerikalizem s svojo državno cerkvijo, aristokracijo in vladno podporo. Na drugi pa so se borila proti njim takozvana narodnjaška gibanja. Klerikalci so za učinkovitejši boj proti socializmom organizirali svojo "delavsko" stranko, ki so jo zvali krščansko-socialna. Zdaj službuje Dollfussu, preje Habsburžanom. Lahko bi pisal o božjih potih in čudodelnih so-hah svetnikov in svetnic, h katerim so klerikalci prirejali nešteta romanja za svoj business in za poneumnjevanje ljudi. Pridigarji na božjih potih in v drugih cerkvah pa so grmeli proti "brezbožnim socialistom" in strašili nevedne vernike z večnim pogubljenjem, če se bi bratili s socialistnimi demokrati, ali brali njihove časopise.

Nekdanja narodnjaška gibanja so se po vojni pretvorila v nacionalizem fašističnega tipa, na pr. v Nemčiji, v Italiji in v več ali manj v drugih deželah. Klerikalizem in fašizem socialisti smrtno sovražita. Kjer zmagata, jih kletata in preganjata. In če hočemo proti temu protestirati, bomo to najboljše dokazali s tem, da se stotisoče ameriških delavcev pridruži socialistični stranki in naše delavstvo pa Jugoslovanski socialistični zvezi. Pokažimo svetu, da kri delavcev v Avstriji ni bila prelita zamanj. — Naco Zlemberger.

Splošno glasovanje v J. S. Z.

Od 10. marca do 28. aprila traja v klubih JSZ splošno glasovanje o sledečem predlogu:

"Klub št. 14 JSZ, Little Falls, N. Y., predlaga k VIII. členu pravil JSZ ustanovitve posebnega agitacijskega fonda, v katerega naj vsak član plačuje 5c mesečno.

Namen tega fonda je omogočiti uposlitev stalnega potovalnega organizatorja za JSZ, ki bi ob enem agitiral tudi za Proletarca."

Apeliramo na člane in članice, da se udeležijo tega glasovanja. V razpravi, ki je trajala doslej, so bila povedana mnenja in argumenti za in proti. Glasujte tako, kakor smatrate, da bo najboljšje za klub in JSZ.

Glasovanje o sedežu pr. hodnjega zbora

Glasovanje o vprašanju sedeža bodočega zbora traja od 15. marca do 2. maja. Članstvo ima izbirati med sledečimi mesti:

Canonsburg, Pa.
Chicago, Ill.
Cleveland, O.

Tisto, ki dobi največ glasov, bo sedež bodočega zbora. Na odbore klubov apeliramo, da naj pridobe za obe glasovanji vse člane. Le na ta način bo ustvarjeno za predloge potrebno zanimanje in rezultat bo res izraz večine članstva.

Ali imate \$316?

Ako bi bili vsi lanske dohodki Zed. držav enakomerno razdeljeni, bi prišlo na vsakega prebivalca \$316, ali \$9 več kakor l. 1932.

KOMENTARJI

Konzulov nasvet.

Na nekem banketu nekemu v počasi je jugoslovanski generalni konzul rekel slavljenec, da naj nadaljuje z delom svojega pokojnega očeta. Ampak ne vem, kako bo to šlo, če se pomisli, da je bil oče socialist, sin pa je zdaj demokrat in išče službe pri njih. Tudi konzul je take sorte človek, ki mrzi socialiste in hujšaka proti njim. "Besede, besede, besede," je zapisal Shakespeare.

Združevalna akcija.

V Enakopravnosti z dne 21. februarja je zapisnik seje gl. upravnega odbora SSPZ, v katerem se nekateri odborniki hudojejo nad izjavami odbornikov SNPJ o vprašanju združenja. Pred leti so se slično hudovali odborniki SNPJ zaradi žaljivih izjav in očitkov tistih članov SSPZ, ki so preprečili združenje. Ni pa za zmerom preprečen, neglede na izjave v kateremkoli odboru. Ako bosta Mirko Kubel in Rudolph L'sch prestudirala zgodovino prejšnjih združevalnih akcij in silovite napore nekaterih članov SSPZ, ki so storili za preprečenje združenja vse v svoji moči, kar je prineslo visoke stroške, zamere in jezo, ne bosta toliko protestirala. Združevanja niso bila lahka stvar v preteklosti in niso danes. Kljub oviram narekujejo naravni zakoni združevanje vsemu, kar spada skupaj.

Knjige Cankarjeve družbe.

Ako pravijo oglasi, da je ta ali ona angleška knjiga, ki jo ponujajo, poceni, zato ker stane "le" dva ali do tri dolarje, tedaj so prav gotovo poceni knjige, ki jih je izdala Cankarjeva družba. Štiri knjige za en dolar! Če jih naročite po pošti, dodaste 12c za pošiljatsve stroške. V teh štirih knjigah je toliko bogatega gradiva, da je naravnost škoda za vas, če jih ne naročite in prečitete. Morda ni zanje potrebnega navdušenja zato, ker so — slovenske... Ampak dobro čtivo je prav tako dobro v slovenskem kot v kakem drugem jeziku. Če letošnjih knjig Cankarjeve družbe nimate, pišite Proletarcu.

Komunisti in enotna fronta.

Komunisti so lani in letos svoj boj "zoper kapitalizem" osredotočili v "ofenzivi" proti kapitalizmu. Zmjerajo jih vseprek, predbacivajo jim vse mogoče in nemogoče zločine — a kljub temu so za "enotno fronto" s temi nepridaniči. To je ena stran. Druga je, da komunisti še vedno verujejo v svobodo govora, zborovanja in tiska — toda ne za socialiste. Kjer le morejo, motijo socialistična zborovanja s svojimi "hudumi", kakor jih imenuje New Leader. Največji zločin pa so storili z razbitjem ogromnega protestnega shoda socialistov v New Yorku, ki se ga je udeležilo do 30,000 ljudi. Celotno Oscar Ameringer jih je ostro kritiziral — ali pravilneje — ozmerjal radi tega njihovega kriminalnega početja, ki ga ne bi mogli izvršiti boljše, tudi če bi bili v službi Dollfussu in najeti kapitalistični provokatorji. In Oscar jih tega najetja brez ovinkov dolži ter navaja razlog. Komunisti so "revolucionarji" — toda ne v razbijanju shodov kapitalističnih "hudumov", ampak delavskih... Glasilo unije I. V. W., ki je socialistom nasprotno, obtožuje komunistične vodje v New Yorku službovanja kapitalizmu. Ameriško komunistično stranko so kapitalisti ukradli mednarodnemu delavskemu gibanju in jo rabijo za orodje pri rušenju delavske solidarnosti, piše Industrial Worker.

Vprizoritev "Hlapcev" v Clevelandu.

Dramatično društvo "Ivan Cankar" se je končno osmelilo in vprizorilo 25. februarja dramo "Hlapci" — delo mojstra, po katerem je vzel ime. Igrali so jo izborni, kakor piše Ivan Jontez, ampak "izmed vseh tisočev clevelandskih Slovencev je prišlo gledat to predstavo jedva pičlih dva sto."

To je za kulturnost naših rojakov res slabo spričevalo, neglede kako nas ta ali ona knjiga slika za kulturne. Precej krivde za slab rezultat ima tudi društvo "Ivan Cankar". Če bi gojilo socialno dramo od vsega začetka, in ako bi delovalo vsa leta v duhu pisatelja, po katerem se je krstilo, bi bilo veliko boljše za slovenski Cleveland, za njegovo kulturo, za društvo "Ivan Cankar" in za delavsko gibanje, kateremu bi moralo tako društvo služiti. Ne mislim v političnem smislu, ampak v smislu proletarske kulture.

"Hitlerjev agent".

"Unser Wort", glasilo Trockijevih komunistov v Parizu, je objavilo senzacionalno odkritje, da je bil Helmut Brinker, urednik glasila komunistične stranke "Rote Fahne" v Berlinu — Hitlerjev agent — torej agent provokator v vlogi komunističnega žurnalista na najodgovornejšem mestu. "Unser Wort" piše, da vloga špijona pod krinko revolucionarnja še igra in svari delavce v Nemčiji in drugod, naj se ga varujejo.

Električni stol je svoje dobil.

Harry Edwards si je v zaporu v Michigan Cityju razbil očala, zato da si je s steklom prerezal roko v zapesti. Bil je obsojen v smrt. Trenotek, ko bi ga odgnali na električni stol, se je blizal. Zato je hotel rablje ukaniti s samomorom. Toda stražnik, ki ga je opazil ležati v krvi, je pozval zdravnike, ki so se trudili 24 ur, da so mu ohranili življenje. Nato so ga odnesli na električni stol in mu življenje vzeli z električnim tokom, kakor je odredil sodnik.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Ali ob teh z marmorjem pokritih polovičnih stebrih, ob teh "tastih oblokih", ki se niso upali dvigniti, pa so se zadušili vredi obloka, pod temi zvili, na težko veličanstvo stolnice obsojenih oblokih je doživel zadnje razočaranje.

Ne, ne! Vera, katere topli pepel je še tukaj, ni več ona, ki je s svojim žarom ogrela in užgala iz daljave vse krščanstvo. Monsignor Fornaro, s katerim se je slučajno sešel, ko je zapuščal cerkev S. Maria sopra Minerva, se je upiral gotiki in jo imenoval pravo krivoverstvo. Prva krščanska cerkev je bila iz tempelja nastala bazilika; skrunil je Boga, kdor je smatral gotsko katedralo za pravo cerkev, zakaj v gotiki je le odurni anglosaški duh, uporni luterovski genij. Pierre je hotel strastno odgovoriti prelatu; ali molčal je iz strahu, da bi utegnil reči preveč. V njem, v vsakdanjem pobožnem in občutljivem otroku, je kuhalo še nekaj drugega zoper bazilike: Manjkali so mu zvonovi, lepi, veliki zvonovi, ki jih imajo preprosti ljudje tako radi. Za zvonove je treba zvonikov, v Rimu pa ni zvonikov — povsod same kupole.

Kljub temu je Pierre v neki topi razdraženosti, ki ga je napravlja trmastega, nadaljeval svoja pota; začel je zopet z obiskom, in je ostal zvest besedi, ki si jo je dal, da obišče kljub vsem ranam vse kardinale in delce kongregacije. Polagoma je začel tudi v druge kongregacije, v ta ministrstva nekdanje papeževske vlade, ki niso dandanes več tako številna, imajo pa vendar še izredno komplicirano kolese; takoj na dvorišču pri portiku ga je spreletela ledena groza starih zidov, in nikakor ni mogel ljubiti te palače, tega mojsterskega dela Bramantejevega, ta čisti tip rimske renesance, čigar lepota je bila vsa gola in hladna. Kongregacije propagande, kjer ga je bil sprejel kardinal Sarno, je že poznal, in pri svojih posetih, na tem lovu za vplivnimi zaščitniki, ko so ga pošiljali drug k drugemu, se je seznanil tudi z drugimi kongregacijami, s kongregacijo škofov in redovnikov, s kongregacijo obredov in s koncilsko-kongregacijo. Letoma je videl celo konsistorijalno kongregacijo, "Dataria", spokorniško sodišče. Silno kompliciran je bil mehanizem cerkvene uprave. Treba je bilo vladati ves svet, razširjati osvoboditve, upravljati zadeve osvojenih dežel, soditi v verskih, npravnostnih in osebnih vprašanjih, preiskavati in kaznovati zločine, dovoljevati oprostitev, prodajati pogodnosti. Ogromnega števila zadev, ki se vsako jutro stekajo v Vatikanu, si ni mogoče misliti. Najvažnejša, najkočljivejša, najzamotanejša vprašanja

prihajajo, in za njih rešitev je treba nesterilnih razprav. Velikanska množica od vseh strani krščanstva došlih in Rim mašečih obiskovalcev, vsa ta pisma, te prošnje, ti spisi, ki poplavlajo in polnijo vse urade, morajo dobiti odgovore. Čudež pri tem je bila velika, molčeča tišina, ob kateri se je opravljalo to ogromno delo; noben šum ni prodiral na ulice; od sodišč, iz parlamentov, iz tovarn, v katerih izdelujejo svetnike in plemenitaste, ne zavneli niti lahko drhtenje dela, in mehanizem je tako dobro namazan, da je delal kljub rji stolitij, kljub velikanskemu, nepopravljivemu obrabljenju, ne da bi ga bilo opaziti za njegovim zidovjem.

Naenkrat so se pojavile reči, katerih ni Pierre nikdar razumel. Nekoga dne, ko je zopet prišel v palačo propagande, je govoril kardinal Sarno z njim o prostozidarstvu s takim hladnobesnim glasom, da je hipoma jasno videl. Doslej mu je izvajalo prostozidarstvo le smehljaj; prav tako malo je verjel vanje kakor v jezuite, razne pripovedi, ki so se raznašale o njih, so se mu zdele smešne, in skrivnostne, temne moke, ki baje vladajo svet s svojo tajno nepreračunljivo silo, je odkazoval legendi. Zlasti se je čutil slepemu sovraštvu, ki je grabilo nekatere ljudi, če jim je prišla le beseda "prostozidar" čez ustnice; neki prelat, in sicer eden najodličnejših, najrazumnejših mu je zagotavljal z licem najglobokejšega prepričanja, da je v vsaki prostozidarski loži sam hudič, osebno in vidno vsaj enkrat na leto predsednik na zborovanju.

(Dalje prihodnjič.)

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

II. IZKAZ.

Anton Zornik, Herminie, Pa.	50 1/2
Anton Jankovich, Cleveland, O.	49 1/2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	10
Jacob Rožic, Milwaukee, Wis.	9 1/2
Anton Vehar, Powhatan Point, O.	9
John Langerholc, Johnstown, Pa.	9
John Rak, Chicago, Ill.	8
John Tancek, Girard, O.	7
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	5
Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.	5
Frank Bizjak, Chicago, Ill.	4
Frank Cesen, Detroit, Mich.	4
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	3
John Zornik, Detroit, Mich.	2 1/2
John Marolt, W. Mineral, Kans.	2
Anton Per, Springfield, Ill.	2
Joseph Lever, Newburgh, O.	2
John Terčelj, Strabane, Pa.	2
Frank Martinjak, La Salle, Ill.	2
Joseph Zerko, West Newton, Pa.	2
Joško Oven, Clarendon Hills, Ill.	2
Louis Sterle, Krayn, Pa.	2
Angeline Zaitz, Chicago, Ill.	2
Max Marolt, So. Chicago, Ill.	1
Henrik Pečarič, Nanticoke, Pa.	1
Skupaj v tem izkazu (5 tednov)	196.
Prejšnji izkaz (4 tedne)	146 1/2.

"CEZAR" DOLLFUSS V KARNIVALU

Naziji v Monakovu so v svojem karnivalu imeli tudi karikature, ki je predstavljala avstrijskega "cezara" Dollfusa. Naziji zahtevajo Avstrijo zase, toda Dollfuss se je s svojimi katoliškimi pajdasi obrnil pod okrilje Mussolinija, kateri zdaj protektira "neodvisnost" svoje sosede. To je vzrok, čemu so naziji hudi nanj.

Obnovitev socialistične stranke v Jugoslaviji

Po dolgotrajni razpravi v delavskih listih v Jugoslaviji in na sestankih delavskih zapnikov je bil končno sklican v Beograd zbor delavskih zastopnikov za obnovitev socialnodemokratske stranke.

Ta zbor je imel velikanski manifestacijski značaj. Delavstvo v Beogradu ga je navdušeno pozdravilo. Govorniki so svobodno udarjali po fašizmu v drugih deželah in napovedovali smrt kapitalizmu, nihče pa ni direktno obsodil režima, ki je zdaj na vladi v Jugoslaviji. Vlada je ta zbor dovolila, toda le na podlagi svoje naredbi, da mora nova stranka delovati za svoj program v mejah postavljenih, kar med drugim pomeni, "da ne sme ščuvati ljudstva na revolucijo".

Dalje mora biti stranka organizirana na podlagi sedanjega zakona, ki zahteva, da se morajo njene organizacije raztežati po vsi državi. Namen te postave je preprečiti snovanje vrtodnostnih, plemenskih in verskih strank, kakor je bila na pr. Radčeva na Hrvatskem, klerikalna na Slovenskem, in muslimanska v Bosni. "ker rušijo take lokalne plemenske in verske stranke enotnost države".

V informacijo čitateljem podajemo poročilo o obnovitvi nove stranke, kakor ga je objavila mariborska Delavska Politika v svoji izdaji z dne 7. februarja. Glasi se:

Po dolgih in temeljnih pripravah se je sestal dne 3. februarja v Beogradu ustanovni kongres Socialnodemokratske stranke Jugoslavije. Od vseh strani države so se zbrali v Beogradu delegati delavstva k tej veliki in veličastni manifestaciji, ki bo ostala važen mejnik v razvoju delavskega gibanja v Jugoslaviji.

Vest o sklicanju kongresa je vzbudila med vsem delavstvom veliko zanimanje in navdušenje, v ostali javnosti pa veliko pozornost. Po petih letih neprostoovoljnega mrtvila se vrača razredno zavedno delavstvo ponovno v areno političnega udejstvovanja, ker se zaveda, da je boj za gospodarske in socialne pravice delavskega razreda predvsem vprašanje politične moči in vpliva v državi. Delavstvo vidi težkoč, s katerimi se bo moralo boriti, in tudi računa z njimi, ve pa tudi, da brez boja ne more biti uspeha in ne more biti zmage.

Ustanovni kongres socialnodemokratske stranke Jugoslavije je bil ne samo manife-

stacija delavske volje za obnovo političnega gibanja, ampak tudi odločen izraz njegove težnje za popolno enotnost in solidarnost v državi in na celem svetu. Ta osnovna misel kongresa se je lepo odražala v velikem napisu na rdečih draperijah na odru nad sliko Karl Marxa: "Proletarci vseh dežel, združite se!"

Socialnodemokratska stranka Jugoslavije stopa na plan obnovljena in prenovljena, ob delavstvu zaželjena in pozdravljena. Začenja nova doba dela in boja za zmago socialnodemokratskega programa v državi, za politično, gospodarsko in socialno enakopravnost vsega delovnega ljudstva v mestih in na deželi, za uresničenje socializma.

Otvoritev kongresa

Kongres je zasedal v veliki dvorani Delavske zbornice v Beogradu. V okusno ozaljšani dvorani so se že pred dolga leta zbirali številni delegati, sodružice in sodrugi, od blizu in daleč na kongres. Oder, na katerem je stala predsedniška miza in govorniški pult je bil ves v rdečilu in zelenju. V ozadju je visela slika Karla Marxa, pod njo pa je bil postavljen doprni kip prvobornika srbske socialne demokracije, Dimirija Tucovića. Ko je okoli pol 10. ure dop. S. Topalović otvoril kongres, so bili zbrani na svojih mestih vsi delegati in številni poslušalci iz vrst beogradskega delavstva. Okoli predsedniške mize pa so zavzeli mesta člani akcijskega odbora za ustanovitev stranke.

S. Topalović je v kratkih obrisih podal pregled o pripravah, ki so bile potrebne za sklicanje kongresa. Težki gospodarski in politični pretresi v vsem svetu in še prav posebno v srednji Evropi nalagajo našemu delavstvu dolžnost, da obnovi socialnodemokratsko stranko kot odgovor na zmago kontrarevolucije v več državah. Jasno je, da ni

mogel nihče skleniti obnove socialnodemokratske stranke brez najširšega sodelovanja vseh onih, ki predstavljajo socialistično gibanje v naši državi. Zato se je vodila temeljita diskusija na sestankih in v časopisju. Rezultat teh razprav je bil sklep za sklicanje kongresa delegatov, katere naloga je, da na svečan način potrdi sklepe širše države obrzanih sestankov, da sprejme strankin program in statut in pooblasti posebne forume, da bodo izvišili vse, kar je potrebno za formiranje socialnodemokratske stranke. Socialnodemokratska stranka hoče biti v resnici demokratska stranka, zato mora biti zgrajena od spodaj navzgor in mora pozivati na volji članstva.

Socialnodemokratska stranka hoče biti politična predstavništva delavstva in namočenstva. S tem, da stopa pred najširšo javnost, se podvrgava njeni kritiki in kontroli vsem svojem delovanju in nehanju.

Govor s. Topalovića je bil burno pozdravljen.

Izvolitev predsedništva kongresa

Po govoru s. Topalovića je kongres izbral predsedstvo. Izvoljeni so bili za predsednike ss.: Sreten Jakšić iz Sarajeva, Josip Petecan iz Maribora in Janko Viktor iz Zagreba, za zapisničarje ss.: Milorad Belić iz Beograda, Franc Beutl iz Hrastnika, Rosmayer iz Novga Sada, Peter Račković iz Sarajeva, Matija Rupčić iz Pakraca in Stanišić iz Skoplja, nadalje s. Jetešina Nipić iz Maribora, izmed ženskih delegatov.

(Dalje prihodnjič.)

"Majski Glas"

Prihodnji "Majski Glas" bo našemu delavstvu spet ugajal, kakor mu je lanski. Imel bo članke o nevarnosti fašizma v Ameriki in o pretečen val suverenstva proti tujerodcem.

Zanimiv bo opis herojskega odpora avstrijskih delavcev s slikami.

Več je razvidno iz sledečega pisma, ki je bilo poslano naprednim društvom:

Cenjeni: Lanski "Majski Glas" je bil upeh v vseh ozirih. Letos bo k praznovanju PRVEGA MAJA zopet izšel. Zanimiva bo v njem razprava o prisiljenosti v Ameriki. Ali res obstoji nevarnost, da bo nastal takoj fašizem, ki bo prežanjal in mučil naseljenost? In če taka nevarnost obstoji, kaj nam je storiti v svojo obrambo? Odgovor bo v Majskem Glasu.

V kakšnem položaju so slovenski delovni in slovenska kulturna društva v Ameriki? Ali so naše politične organizacije že premagale krizo? Kaj je z združevanjem? Na ta in slena vprašanja boste čitali odgovore v Majskem Glasu. Nad vse interesantno bo izvorno poročilo (s slikami) o zadnjih junških bojih delavstva v Avstriji. To je le pr stvar, kajti če bi navedli vse vsebino, bi bilo to pismo preobšerno.

Lanski Majski Glas je izšel z vašo pomočjo, ker ste mu preskrbeli naročila, za razpečevanje in nakup, kar mu postavlja doprni kip prvobornika srbske socialne demokracije, Dimirija Tucovića. Ko je okoli pol 10. ure dop. S. Topalović otvoril kongres, so bili zbrani na svojih mestih vsi delegati in številni poslušalci iz vrst beogradskega delavstva. Okoli predsedniške mize pa so zavzeli mesta člani akcijskega odbora za ustanovitev stranke.

S. Topalović je v kratkih obrisih podal pregled o pripravah, ki so bile potrebne za sklicanje kongresa. Težki gospodarski in politični pretresi v vsem svetu in še prav posebno v srednji Evropi nalagajo našemu delavstvu dolžnost, da obnovi socialnodemokratsko stranko kot odgovor na zmago kontrarevolucije v več državah. Jasno je, da ni

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

La Salle in Oglesby v akciji

La Salle, Ill. — Kluba JSZ tu in v Oglesby sta sklenila prirediti meseca maja v lasallskem Slovenskem domu shod in predstavo. Za govornika bo povabljen J. Oven. Delavske razmere so bile februarja meseca nekoliko boljše. Dve cementni tovarni sta pričeli z obratom in kakih 300 ljudi je začelo dobiti nekaj zaslužka. Plača je od 60c do 85c na uro — šest ur na dan. Delavci v njima so se organizirali. Treča cementna tovarna, katere bolj redno obratuje, pa je zvišala plače takoj ko je začela nevarnost organizacije s 35 na 50c in s 60 na 88c na uro ter s tem ob enem preprečila unijo.

Tudi pri Western Clock kompaniji je obrat nekoliko večji, toda namesto prejšnjih delavcev so najeli mladino od 16. do 18. leta, katere je zvedela mnogo na razpolago. Brezposelnih je še vedno veliko.

Dne 24. februarja je imel v klubu v La Salli domačo zabavo z zadovoljivim uspehom. — Anton Udovih.

Kdaj bodo sužnji resnično svobodni?

Cleveland, O. — Na socialističnem shodu 19. februarja je Frank Crosswaith med drugim omenil Lincolnov izjavo osvoboditve telesnih sužnjev, kar naj bi pomenilo rešitev ameriških črncev. Zdal pa se lahko vprašamo, in si tudi odgovorimo na vprašanje, ali so ti bišični telesni sužnji danes na t. j. še sužnji? Niso, ker jim "osvoboditev" ni dala nikače sigurnosti v pridobivanju življenjskih sredstev. Bili so privatna posest prej, odvisni so od privatne uposlavitve sedaj. Razlika je le, da so bili telesni sužnji privatna svojina, kakor živina, in gospodar je zanje skrbel kakor se je briga za svojo živino, tudi kadar niso delali. Zdal pa se gospodariji brigajo za sužnje le, kadar jih zaposle, potem ne več, pa magari če jim pomanjkanje preti s smrtjo.

Na prej omenjenem shodu je nam s. Martinek, znani češki socialistični vodja, tolmačil položaj v Avstriji — ampak tudi njen srednjeveški barbarizem, ki ga uganja nad delavci, je ne bo rešil pred pomolom sistema, ki je zastaran in ohromel ter mora v morje uničenja.

Zanimiv govor nam je podal tudi s. Dabringhaus, ki je prišel v to deželo pred 4. leti iz Nemčije. Zelo je odobral nastop socialistov v Avstriji in naglašal, da bi morali storiti v Nemčiji isto. Frank Barbič.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

FENCEL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

Električni pralniki in likalniki

NA 14-DNEVNO PROSTO PREIZKUŠNJO

Odjemalcem
Commonwealth
Edison Co.

FEDERAL, ABC,
THOR, CONLON,
GRAYBAR
\$49.50
in več

Glavni stan
električnih naprav
za pranje

Vaš predmet je dvojno
zajamčen — od proizvajalca in od Edison Service. Vprašajte za naš ZAMENJEVALNI NACRT

Pri vseh nakupih pralnikov za \$69.50 in več
Knjižica "Care of Clothes" brezplačno

Brez da bi investirali le en cent, lahko rabite v vašem domu pralnik ali likalnik dva tedna. Naš večak vam bo pokazal kako se rabi. Potem se odločite, ali ga želite obdržati ali ne.

POSEBNI ODPLAČILNI NACRT

Mate uplačila takoj
ostalo na Vaš mesečni električni račun

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS

Downtown — 72 W. Adams St. — 132 So. Dearborn St.
Telephone RANdolph 1200, Local 535

4502 Broadway 4231 W. Madison St. 852 W. 63rd St.
2618 Milwaukee Ave. 4334 So. Ashland Ave. 2950 E. 92nd St.
4833 Irving Park Blvd. 3400 So. State St. 11116 So. Michigan Ave.

Cene za blago na mesečno odplačila nekoliko višje.
FEDERALNI KUPONI Z NAROČILI.

Ljubiteljem lepega čtiva
priporočamo

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA 1934

Štiri knjige
prvovrstne vsebine
Samo \$1.12

V zalogi imamo še nekaj skupin lanskega letnika. Naročite jih, ne bo vam žal.

Cena ista. Poštnino plačamo mi.

Proletarec

3639 West 26th Street
Chicago, Ill.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1475

JOSKO OVEN:

Iz zgodovine rojstva in smrti Pariške komune

(Nadaljevanje).

Kot sem že omenil, ni bilo ne v armadi in ne v vojnem oddelku (ime, ki ga je dala komuna svojemu vojnemu ministrstvu) reda in ne discipline. Vsak je poveljeval po svoje, medtem so pa Versaljski stalno napredovali. Stari Descluze, ki je poleg Varlina in Flourens najmočnejši karakter Pariške komune, je z nadležnim naporom prevzel nalogo obrambe Pariza v zadnjih tednih komune. Če se mu ni posrečilo, je vzrok ta, da je prišel prepozno, — in da je bilo število nasprotnikov preveliko. Deset proti enemu. Padel je na barijadi 15. maja 1871.

Felix Pyat, ki je bil član eksekutivne komune, je bil velik radikalec in demagog prve vrste. Njegove neumnosti so stale komuno mnogo žrtev in osebnega sovraštva v času, ko je bila sloga in enotnost najbolj potrebna. Proti koncu komune je — pobegnil.

Svoje delo je komuna organizirala v devet oddelkov, ki slede:

- Vojna — Cluseret, pozneje Rossel in Descluze.
- Finance — Jourde, Varlin.
- Prehrana — Viaud.
- Zunanje zadeve — Paschal-Grousset.
- Delo — Leo Franckel.
- Justica — Protot.
- Javna dela — Andrieu.
- Informacija — Valliant.
- Javno varstvo — Raul Rigault, Th. Ferre.

V teh oddelkih sta se najbolj odlikovala Jourde, s spretnim vodstvom financ, kar mu priznajo tudi nasprotniki, in pa Franckel, ki je bil Oger po narodnosti ter zelo dober administrator. Tudi Rigault in Ferre sta kot načelnika policije imela težko delo. V Parizu je kar mrgolelo vohunov. O aretiranju "talcev" bom pisal pozneje.

Socijalnih reform komuna ni mogla veliko uresničiti. Ni bilo časa. 27. marca je bila proglašena in 2. aprila je Versaljska armada že začela oblegati Pariz. Vkljub temu je komuna proglasila ločitev cerkve od države in razglasila določbe narodne zbornice o najemninah. Oprostila je vse delavce plačanja rente in jim omogočila eksistenco s tem, da jim je plačevala dnevnice kot članom narodne garde. Obubožanim je vrnila zapadlo imovino in pohištvo, katero je bilo v zastavljanjih. Konfiscirala je vse cerkveno premoženje in zaprla verske šole, podrla "Vendosmo kolono", katera reprezentira zmage Napoleona I., določila penzijo za stare in onemoglo itd.

To je bila komuna. — Vlada delavcev za delavce. In to je kar jžo dela veliko in zato je bila nevarna posedujočemu razredu. Raditega živi in bo ostala v zgodovini.

Komaj je malo poglelo veselje v Parizu, že je Thiers udaril. Dne 2. aprila je bil prvi boj med narodno gardo in Versaljski. Na ta napad so komunardi odgovorili s protinapadom. Dne 3. aprila je orga-

niziral centralni odbor komune tri armade, ki so štele skupno 70.000 mož. Poveljevali so general Eudes, Bergeret in Emil Duval. Naloga teh armad je bila okupirati Versailles in pa narodno zbornico, katera se je nahajala tam. Navdušenje je bilo veliko — ampak — žal, premalo priprave in previdnosti. Versaljski, ki so po svojih vohunih izvedeli za vsak korak in namero komune — so bili pripravljeni. Nibom na dolgo opisaval, kaj je sledilo. Vse tri armade so bile popolnoma poražene in komunardi so izgubili tisoče mož, ki so bili ubiti, ranjeni ali ujeti. Bergeret in Eudes sta pravčasno ušla ter prišla živa v Pariz, dačim je bil Emil Duval, s tisoč petsto možmi svoje armade, ujet in eksekutiran. Isti dan je padel v roke Versaljscem tudi eden najboljših mož komune, Gustave Flourens.

Flourens je bil pravi tip tiste vrste revolucionarja, kateri nima domovine, ampak pripada svetu. Sin odlične buržvazne rodbine, je izvršil šole in univerzo z največjimi odlikami, ter takoj zavzel častno mesto med francoskimi učenjaki. Ali njegov uporni duh mu ni dal miru. Radi svoje politične aktivnosti je bil vržen v ječo, iz katere se mu je posrečilo pobegniti. Pozneje je sodeloval pri Rochefortovi "La Lanterne".

Rochefort je bil eden najrevolucionarnejših žurnalistov za časa Napoleona. Če tudi član stare plemenitaške rodbine grofov Rochefort, je zavrgel svoj aristokratski naziv in postal navadni Henry Rochefort. Komune se ni udeležil, četudi je bil njen pristaš. Ko so ga vjeli Versaljski, je bil poslan v dosmrtno ječo v Kaledonijo.

Po begu iz Francije se je Flourens udeležil vsake borbe, katera je bila za svobodo, med drugimi tudi vstaje na Kreti proti Turkom. Po padcu Napoleona je prišel v Pariz, se udeležil obleganja in bil radi svoje radikalnosti večinoma v ječi. Po proglasu republike je bil izvoljen v centralni odbor narodne garde. Bil je eden ustanoviteljev komune. Na pohodu proti Versaljscem so njega in njegovega prijatelja Cipriana zajeli v neki hiši žandarji. Cipriani, Italijan po rodu, je bil zaboden z bajonetom, Flourens pa se je postavil v bran in je usretil par žandarjev predno so ga nadvladali. Ko so ga privedli pred načelnika žandarjev, ga je vprašal: "Kdo si?" — Odgovor: "Flourens." "Ti si streljal na moje ljudi" je zavpil oficir ter ga s sabljo udaril po glavi s tako silo, da mu jo je razkral na dveje. Tako je poginil človek, kateri je zaslužil drugačno smrt kot pa ga je doletela razoroženega iz rok tega brutalnega oficirja. Ko so komunardi pozneje izvedeli za način njegove smrti, so takoj organizirali polk "Les vengeurs de Flourens" po imenu, ki je imel v poznejših bojih komune jako važno vlogo.

"ALI SPOLNA VZGOJA RES NI POTREBNA?"

Spisal Dr. FRANJO ŽGEČ.

Kako boste vzgajali svoje otroke z ozirom na spolna vprašanja vam na zelo priprost in zanimiv način pove ta knjižica. Staršem jo toplo priporočamo.

CENA 35c.

NAROČILA POSLJITE NA:

PROLETAREC

3639 WEST 26th STREET, CHICAGO, ILL.

PRIPRAVE ZA NAPAD NA SOCIALISTE

Na levi so vojaki pred uradom socialističnega "Vorwärts", ravno ko se pripravljajo, da ga okupirajo. Na desni v sredi je Mussolinijev-papežev sluga kancelar Dollfuss. Na desni je podkancelar Emil Fey, ki je v Dollfussovi "odločnosti" odredil iznenaden vojni napad na socialiste.

Poraz njih armade je komunarde zelo potrl. Takoj so odstavili prejšnji vojni odbor in postavili za vrhovnega poveljnika generala Clusereta. Njegove sposobnosti sem že omenil. Med tem so se približale versaljske armade Parizu. Komunardi so se zavedali svoje nesposobnosti in armadnih zadevah, ali kje dobiti večjega človeka z zadostno avtoritativno močjo, da bi napravil v vojnem oddelku red iz kaosa? Odgovor — Blanqui!

Ali Blanqui je bil zaprt v Versaillesu. Kako ga dobiti ven ali prisiliti Thiersa, da ga bo izpustil? Njegovi discipli, kateri so bili v večini v odboru komune, so si našli odgovor — Talci!

(Dalje prihodnjič.)

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — V nedeljo, dne 22. aprila, se bo vršila konferenca Prosvetne matice v Sheboyganu. Pokazalo se je, da je bilo jako umestno, ker se je konferenco preložilo, da se ni vršila v jeseni, kakor je bilo določeno v Waukeganu. Finančno stanje naših društev se je vsaj deloma izboljšalo, poleg tega pa bo konferenca v danih prilikah veliko bolj zanimiva zaradi velikih svetovnih dogodkov in zadnjih mesecev. Na tej konferenci se bo lahko razpravljalo o problemih, ki so bili še pred nekaj tedni nejasni in so tvorili sporno vprašanje v našem gibanju v splošnem.

Vodstvo nemške socialdemokratske stranke je torej spremenilo glavne točke svoje dosedanje taktike in njena "demokratska" načela. Priznala je tudi Karl Marksovo ugotovitev, ki se glasi: Prehodno dobo iz kapitalizma v socializem mora tvoriti diktatura delavskega razreda. Tisti mehkosrčni socialisti, ki so obsodili sovjetsko vladno, ker je uničila vsa demokratska načela in onemogočila vsako buržvazno propagando, za dobo, dokler ni moč vladajočega proletarijata popolnoma utrjena, bodo sedaj morali spremeniti svoje stališče.

Milwaška federacija društev SNPJ je sklenila na svoji prošli seji prirediti v nedeljo 29. aprila praznino tridesetletnice jednote skupno s praznino delavskega praznika. V ta namen bo izvoljeni pripravljalni odbor stopil v stike z našimi kluboma v Milwaukee in W. Allisu. Ideja je jako dobra, ker si bomo s tem zagotovili velik moralen in gmoten uspeh ter prihranili mnogo dela in stroškov. Skušalo se bo za to prirediti dobiti tudi pisatelja L. Adamiča za predavatelja. Obenem se bo vprizorilo kratko delavsko igro.

V majski izdaji lanskega leta je napisal sodrug Tauchar daljši članek, v katerem je prerokoval, da bo prihodnja svetovna vojna izruhnila

v prihodnjih dveh letih. Kasneje je bil v Proletarcu priobčen v odgovor na te Taucharjeve izjave članek pod naslovom: "V dveh letih bo prepozno". Svetovni dogodki zadnjih mesecev nam pričajo, da je tu čas, ko bo moral svetovni kapitalizem skušati rešiti svojo razpadajočo moč na običajen način in tvegati kot posledico splešno revolucijo ne samo v Evropi, temveč tudi v Aziji, ali pa začeti svoj umik na celi črti in priznati svoj poraz.

Hitler ni rešil niti enega problema in skuša varati mase za enkrat še z velikimi paradami in običajnim kričanjem. Medtem pa se gospodarski položaj dežele slabša. Niti avstrijskega vprašanja ne bo mogel rešiti in anshlusa ne bo, vsaj ne po njegovem načrtu in pod njegovim vodstvom. Ponovna blamaža za kričavega demagoga. Avstrijsko vprašanje želi rešiti Mussolini v vspostavitvi habsburžanov; to bi pomenilo novo avstro-ogrsko monarhijo in novo zavzeznico Italije proti Nemčiji in Franciji. V tem tiči dvojna nevarnost. Princ Starhemberg vodi heimwehrovce, kateri se rekrutirajo povečini iz kmečkih in malomeščanskih krščansko socialnih krogov. Na drugi strani stojijo istotako oboženi naziji. Princ želi povrnitev habsburžanov, istotako Dollfuss, naziji pa hočejo anshluss. V obeh ciljih tiči vojna nevarnost, ker Jugoslavija in Čehoslovaška nočeta močne Avstrije, Italija pa ne nazisjske. Tako vsebuje položaj kakršen je vse kali razpada in neuspeha, predvsem pa nevarnost vojne. V doglednem času bodo razmere v Nemčiji in Avstriji dozorele tako daleč, da bo moral priti preobrat.

Japonska bi napadla sovjetsko Rusijo, toda se boji posledic. Rusija postaja vsak dan močnejša in je za Japonce že danes nepremagljiva. Na drugi strani pa potrebuje Japonska zraka — mora si najti prostora za razmah ali pa se zaдушiti. Izgubljena vojna z Rusijo bi pomenila revolucijo doma in uničenje vseh dalekosežnih načrtov. Za Japonsko je skrajni čas, da stori odločilne korake, medtem ko je čas za Rusijo najboljši zaveznik. Japonska je mogoče računala na pomoč Nemčije, toda tudi Hitler ni tako neumen, da bi baš sedaj dal nemškemu delavcem pulke v roke in še proti Rusiji.

Iz vsega tega se razvidi, da vojne ne bo, če ta vojna ne izbruhne v teku enega leta. Vsaka vojna, ki bo izbruhnila pozneje bo tvorila samo kratko predigro svetovne revolucije. Kapitalizem je pač obsojen na pogin. Mussolini, Hitler in drugi diktatorji predstavljajo samo slabotne, gnile stebre pod razpadajočim kolosom kapitalizmom.

Fr. Novak.

Koncert "Zarje" in drugo

Cleveland, O. — Kljub neprestani depresiji in brezposelnosti nam še ni upadel pogum, zato naše delovanje na kulturnem in političnem polju ne bo prenehalo.

V nedeljo 25. marca ob 3. pop. priredi soc. pevski zbor "Zarja" v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. koncert in ob enem bosta vprizorjeni dve enodejanki: "Kdo je blazen" in pa "Black Ell" v angleškem jeziku. Ves spored je pestro izbran. Podrobnosti o njemu pozneje. Po koncertu bo plesna zabava v spodnji dvorani. Vstopnice so po 40c in so veljavne tudi k plesni zabavi zvečer. Vstopnice samo k večerni zabavi bodo 25c.

Dne 19. februarja se je vršil protestni shod v Moose dvorani proti fašističnemu terorju v Avstriji. Med drugimi je bil govornik Frank Crosswaith, ki je govoril o emancipaciji delavstva. Kljub viharnemu, mrzlemu vremenu je bila udeležba dovoljna.

Dne 23. marca se vrši v isti dvorani konvenčni shod, na katerem bo glavni govornik Jim Oneal, urednik tednika New Leader. Tega dne bo o tvorjena konvencija obiške soc. stranke, ki bo trajala tri dni.

Klub št. 27 je sklenil sklicati zastopnike vseh tukajšnjih klubov JSZ na sestanek, na katerem bi se ukrenilo vse potrebno za aranžiranje shodov. Za govornika bi povabili Josko Ovna. Sestanek je bil sklican za v nedeljo 4. marca. To pišem 1. marca, o sklepih sestanka pa bo poročano čimprej.

Sodrugom in somišljenikom zelo priporočam, da se udeležijo shoda v petek dne 23. marca v Moose dvorani. Agitirajte, kajti le dobro obiskani shodi so v bodrilo delavski stvaritvi Prične se ob 8. zvečer.

J. Krebel.

Konferenca JSZ za vzhodni Ohio

Piney Fork, O. — Delavske konference imajo v teh časih velikanse naloge. Zato je važno, da se jih delavci tudi zavedajo.

V nedeljo 29. aprila se bo vršila taka važna konferenca v naselbini Power Point. Vsi klubi JSZ in društva Prosvetne matice naj pošljejo kolikor največ mogoče zastopnikov.

Na dnevnem redu bo vprašanje shodov in drugih priredb, volilna kampanja, prihodnji zbor JSZ, razmere v naselbinah, poročilo s konvencije obiške soc. stranke itd. Vsak klub naj bo zastopan. In vsako napredno društvo. Dalje so na konferenco vabljene vsi drugi člani in somišljeniki, če le morejo priti. Večer prej se bo istotam vršila zabava kluba št. 9 v prid konferenčne akcije in blagajne. Vabljene ste, da pridete tudi na to zabavo, drugi dan zjutraj

pa se prične konferenca. Ako ste za boj proti sovražnikom delavstva, boste pomagali, da bo prireditve v soboto in konferenca uspešno potekla. Delavci, vsi na plan!

Nace Ziemberger.

Vesprošna napetost

Nanticoke, Pa. — Iz poročil križem sveta je razvidno, da politična in ekonomska napetost narašča in da vsak čas lahko izbruhne strašna morilja med narodi. Krivi teh razmer so tisti, ki vladajo, in krive so ljudske množice, ker pustijo, da se jih zavaja.

V tej ogromni krizi je razglašena vsa blaznost kapitalističnega sistema. Čudno pa je, da se ljudstvo ne zdrami ter ga odpravi! Ako so bile množice pred stoletji nevedne, jim je v upravičbo, da jim niso dopustili vladajoči nikake vzgoje. V današnji dobi pa ima delavec priliko čitati, poslušati govornike, se učiti, — a če je kljub temu neveden, tedaj je pač nekaj narobe z njim, in ta "narobe" je vzrok vsemu zlemu v današnjih časih.

Verski pomp ima a množice še vedno velkanske vplive. To je vzrok, da fašistom v deželah, kjer so bili zmagoviti, ni bilo težko dobiti opore med verno maso.

Grozodejstva, ki so bila uganjana nad delavstvom v Avstriji, so posledica ignorančne vzgoje. Ta bo odpravljena, ko zagori baklja socialističnega spoznanja prek vsega sveta.

Ljudje niso toliko nevedni, da ne bi zapopadli poloma sedanje družbe. Toda veliko jih je, ki jim dopovedujejo, da so tega socialisti krivi. To pa je laž, kakršno morajo zavedni delavci odbijati z vsemi svojimi močmi. Kajti če hočemo kdaj zmagati, moramo delavstvu dopovedati, da je glavno orožje RAZUM.

Ameriški premogari imajo vse polno razlogov za željo, da se suženjske razmere nehaajo. Zato je tudi toliko poskusov z novimi uničnimi. Večina rudarjev na anarhicitu ne mara več za staro U. M. W. of A. z njenim Lewisom ter njegovim odborom. Organizirali so se v svoji uniji in vodijo boj proti vsem, ki so jim sovražni.

Primarne volitve so blizu in politični boj je v teku. — Delavci, glasujte vsikdar tako, da boste upoštevali svoje interese. In če storite to, bo kmalu konec krize.

Henry Pečarič.

Strabane, Pa.

Klub št. 118 JSZ v Strabane, Pa., priredi v soboto 17. marca v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ veselico, na katero vabimo vse tukajšnje in okoličansko občinstvo.

Te vrste prireditve imamo običajno samo zaradi zabave, in če je kaj prebitka, ga naš klub porabi vedno le v svrhe, radi katerih je bil ustanovljen — to je, v prid delavskega gibanja.

Zadnja konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se je vršila na Avelli, je apelirala na zastopnike, da naj oskrbe konferenčni blagajni nekaj gotovine, kajti blagajna je prazna. Naš klub je v to svrhu že določil gotovo vsoto in upamo, da store isto tudi drugi klubi.

Prihodnja konferenca se bo vršila četrto nedeljo v marcu na Syganu. Izvolite zastopnike, kajti to zborovanje bo jako važno. O tem bo poročano več v prihodnjih izdajah.

Na našo prireditve v soboto 17. marca ste vabljene vsi, da

se bomo skupno in nepriljudno zabavali in ob tem pomagali skupni delavski stvari. Igral bo orkester petih godcev. Zagotavljamo vsem, da boste zadovoljni s to prireditvijo.

John Terčelj, organizator.

Za Milwaukee

Milwaukee, Wis. — Klub št. 37 JSZ priredi v nedeljo 11. marca "card party". Vršila se bo pri s. Sostarichu, 539—6th St. Igranje se prične ob 2.30 pop. Vstopnina je 25c.

Apeliram na sodruge in sodruge, da skušajo dobiti čimveč dobikov in da jih izročijo s. Perkotu, Sostarichu ali pa podpisaneu najpozneje do 9. marca.

Za pripravljalni odbor Frank Poličnik.

DOPIŠNIKOM

Nekateri dopisniki imajo navado, da napišejo po 5 ali celo 10 in več strani dolg dopis, v katerem izražajo svoje misli o Rooseveltu, o NRA, kapitalistih itd., ob enem pa neprestano apelirajo ali grajaajo delavce, ker se ne pridružijo socialistični stranki.

Ako bi hoteli tak dopis s tolikimi predmeti prirediti za v tisk, bi morali porabiti zanj pol strani in v marsikakem slučaju tudi več. Poudarjali smo že velikokrat, da članki v dopisih niso zanimivi, niti niso potrebni, ker imamo zanje drug prostor. Zanimivi in potrebni pa so dopisi, v katerih poročevalci opisujejo shode, delovanje klubov in društev, agitacijsko delo, priredbe kulturnih društev, delovanje unij itd. Dopisnik, ki v dolgovznem dopisu apelira na rojake v svoji naselbini, da naj bodo napredni, da naj se pridružijo soc. stranki in da naj bodo aktivni, bi storil veliko bolje, če bi z njimi govoril ustmeno in jih osebno prepričal, da je zanje koristno, če se otresejo brezbriznosti. Le tisti dopisniki, ki so uspešni in skušeni v agitaciji, so dobri poročevalci.

Oni pa, ki v agitaciji nimajo uspeha, ga tudi z dopisi ne bodo dosegli. Kajti če niso mogli prepričati ali pridobiti ljudi za svojo stvar osebno, jih bodo z dopisi še toliko manj. Zato ponovno priporočamo: Pišite o priredbah, o delu klubov, o delavskih razmerah, če je v njih kaj sprememb, o uničanju, o zadržanih, domovih itd., pisanje člankov pa prepustite uredniku in člankarjem. Večina Proletarčevih dopisnikov se ravna po tem pravilu, ampak ne vsi.

MARXOV KAPITAL

Poljudna izdaja.

Obsega 400 strani. Vezana v platno.

Cena \$1.75

Veliko delo utemeljitelja znanstvenega socializma, v katerem opisuje ter odkriva vse zakone današnjega gospodarskega razvoja in njegovo pot v novo družabno tvorbo.

Vsakdo, ki se hoče dobro seznaniti s temeljnimi zakoni socializma, bi moral čitati to veliko delo. Naročila pošljite na:

Proletarec

3639 West 26th Street, CHICAGO, ILL.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMER-
NIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO
TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. Halsted Street Chicago, Ill.

Tel. Lincoln 4700—4701

PROLETAREC se tiska pri nas.

Razno iz Detroita

Detroit, Mich. — Naša našelbina šteje po mnenju nekaterih 4.000, in po zadnjem drugem okrog 6.000 oseb. Kjer nas sodijo po aktivnosti, domnevajo, da živi tu le par sto slovenskih družin.

Dasi nas je veliko, smo na polju političnega, strokovnega in kulturnega dela majhni. Vzroki so različni. Eden glavnih je dolgotrajna kriza, ki je pripravila veliko rojakov ob vse in v pomanjkanje. Drugi temeljni vzrok je brezbriznost.

Pravijo, da človeka izuče šele izkušnje. Nedvomno je vsak delavec skozi ta leta depresije izkusil, da mu kapitalistični stranki ne bosta pomagali, in da brez močne unije njegovi interesi pri delu niso protektirani. Ali kljub tem skušnjam jim ne pride na misel, da se bi organizirali v socialistični stranki in delovali za unijo.

Dne 17. februarja je sklicala socialistična stranka v Detroitu protestni shod proti klavnu delavcev v Avstriji. Prostorna dvorana je bila polna. Ljudje so prišli v zlate obleke, na shodu sem opazil tudi nekaj naših rojakov. Človek bi želel, da se bi za take prireditve bolj zanimali. Glavna govornica je bila Marie Lee iz Anglije. Njena izvajanja je avdienco odobraval s ogromnim aplavdiranjem. V pomoč žrtvam terorja v Avstriji so navzoči prispevali okrog \$200.

Klub št. 114 JSZ obdržava svoje redne seje vsako četrto nedeljo v mesecu na 116 Six Mile Rd. Rojaki delavci, pridružite se mu in sodelujte pri delu in nalogah kluba, da bo res postal eden prvih v JSZ.

Na svoji prošli seji je klub prispeval \$5 v pomoč žrtvam Dollfusovega terorja, dasi ima deficit v blagajni. Dalje je naročil 200 iztisov socialističnega tednika New Leader, da jih razproda med delavci.

V nedeljo 1. aprila priredila klub št. 114 in 115 koncert s sodelovanjem naših pevcev in pevke ter mladinskega odseka. Vprizorjena bo ena igra v slovenskem in druga v angleškem jeziku. Podrobnosti bodo sporočene javnosti v eni prihodnjih izdaj Proletarca.

Dne 25. februarja je socialistična centrala v Detroitu priredila večerjo, na kateri je bil gost in glavni govornik Frank Crosswaith iz New Yorka. Dvorana je bila natrpana in še celo lobija je bila polna ljudi, ki so hoteli slišati tega slovitega govornika. On je črne po plemenu, izborni agitator in orator, kakršnih je malo. Name je napravil tak vtis, da tega shoda nikdar ne pozabim, pa tudi na druge, kajti vzliči gneči ni bilo v dvorani nikakega šuma ali šepetanja, kar se na shodih običajno dogaja, tako pazno so sledili govorniku.

Anton Jurca.

Vabilo na sejo

Milwaukee, Wis. — Sodružje in sodruhinje opozarjam na prihodnjo klubovo sejo drugi četrti meseca marca. Kar bo zaupni odbor poprej rešil, važnejša vprašanja in izvršil delo, ki bi drugače vzelo mnogo časa na seji, bo mogoče posvetiti par ur diskuziji. Zaradi važnosti dogodkov v Avstriji je potrebno, da jim posvetimo tudi mi svojo pozornost. Pozivam torej sodruge in sodruginje, da bi se udeležili prihodnje seje polnoštevilno in pripeljali seboj tudi znanke in prijatelje. Po kratki seji se bo vršila diskuzija o dogodkih v Avstriji in o položaju delavskega gibanja v splošnem.

Jack Rožič, taj. kluba št. 37.

Z delavske fronte

Bridgeport, O. — Strinjam se z urednikom Proletarca, ki pravi, da kdor je prepričan socialist bo socialist vsepošved — ne samo na sejah svojega kluba. Trudil se bo, da se bo v klubu in med sodruhi delovalo socialistično, ne pa se izgubljal čas z osebnimi spori in z aferami, ki nimajo s socialističnim delom ničesar skupnega in se socialistov, ki so res prepričani socialisti, sploh ne tičejo.

Tudi v vzhodnem Ohiju se pojavijo tu in tam incidenti, ki kvarijo socialistično delo. Zato je odprto pismo klubom JSZ, ki je bilo priobčeno v Proletarcu, zelo na mestu in času primerno. Prireditve socialističnih klubov morajo biti aranžirane v duhu socialističnih načel, drugače za našo agitacijo nimajo vrednosti. Na primer, igre, ki nimajo ničesar agitacijskega za našo stvar, pa če se jim publika še tako smeje in ploska igralcem, ne krepe našega gibanja.

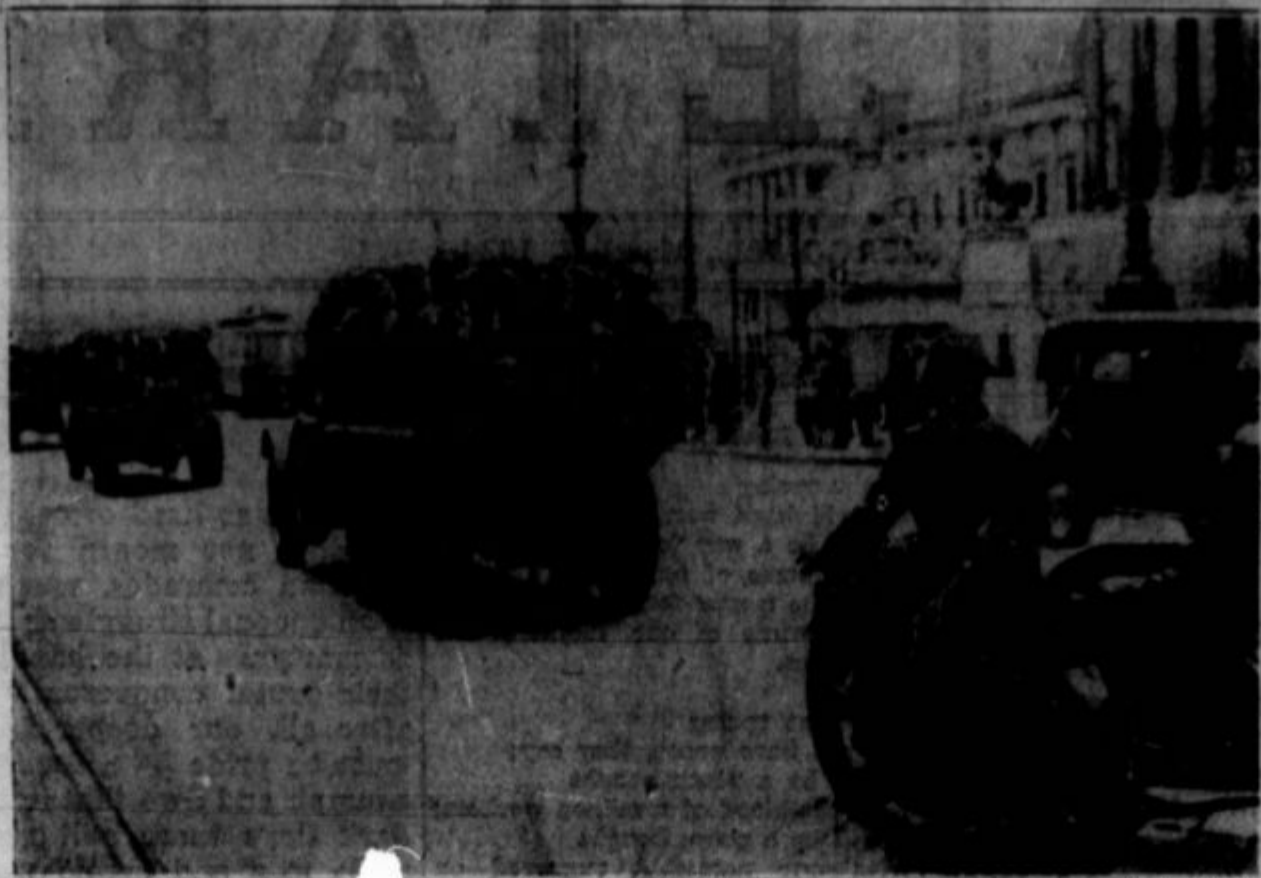
Velika ovira pokretu je pomanjkanje sposobnih voditeljev v naselbinah. Če jih bi imeli zadosti, bi bilo manj osebnosti in sovraštva med rojaki.

Ker ni zadosti dobrih učiteljev, je tudi prepričanja malo. Dogaja se, da kakemu članu v soc. klubu nekaj ne ugaja, pa odstopi. Jezi se na klub zaradi kakšne afere, ki je klub ni zakrivil, pa pravi, nočem biti član v takem klubu! Drugi mu jeznost pritrjuje in tudi odstopi. Oba pa s tem le pokažeta pomanjkanje prepričanja in znanja o socialističnem delu. Bojevnik za odpravo mezdne sužnosti se ne ukvarja z malenkostnimi preprički in se ne tepejo za oslovo senco.

V klubu št. 11 so govorili, da bodo imeli v soboto 12. maja zabavo in shod, in za govornika je povabljen Joško Oven. Večini tukajšnjih rojakov je znan po imenu, ni pa še govoril pri nas. Če se povabilu odzove, bo dvorana nabito polna.

V Bridgeportu smo vzradoščeno čitali vest o reorganizaciji kluba JSZ v Barbertonu, oziroma Kenmoru. Bilo je res čudno, če bi okrožje s tolikim številom zavednih delavcev bilo brez kluba.

Z OKLOPNIMI AVTI NA ŽENSKES IN OTROKE

Še mnogo dni potem, ko je Dollfusova armada po "sijajni zmagi" "zavladala" nad socialisti in njih stotine pobila, so vojaki v oklopnih tankih, kakor so na tej sliki, "stržili" po dunajskih ulicah in grozili v delavskih predelih ženam in otrokom. Može so jim pobili v civilni vojni, ali jih ranili, ali pa odvedli v taborišča in zapore.

Velika prireditev klubov JSZ v Chicagu

Iz Power Pointa poročajo, da se bodo člani kluba št. 9 marljivo potrudili za uspeh prireditve 28. aprila, ki bo ob enem prvomajaska slavnosti. Drugi dan pa se vrši istotam konferenca JSZ in Prosvetne matice. Prične se ob 10. dop. Pričakuje se številno zastopstvo iz naselbin Glencoe, Piney Fork, Bridgeport in Powhatan Point, in dalje tudi iz naselbin Girard, Salem, East Palestine, Barberton, Kenmore in mogoče celo iz Clevelanda. Tako vsesplošno zborovanje zastopnikov našega pokreta v Ohio bi bilo res koristno. — Poročevalec.

Komunistična opozicija na Poljskem pristopila k socialistom

Opozicijsko krilo komunistične stranke na Poljskem se je ločilo in prijavilo voljo za pristop v socialistično stranko. V svoji izjavi pravi, da ker ni nobenih izglede, da bi bilo mogoče kom. stranko izboljšati, in ker je soc. stranka predstavnica ogromne večine delavstva na Poljskem, dalje, ker fašistična nevarnost zahteva od vseh trezno mislečih združenje delavskih sil, zato se je komunistična opozicija odločila pristopiti v soc. stranke in soc. unije.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so prireditve klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredbe vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

MAREC.

MILWAUKEE, WIS. — "Card Party" kluba št. 37 v nedeljo 11. marca ob 2:30 pop. pri M. Sostarichu.

CHICAGO, ILL. — Domača zabava kluba št. 20 v soboto 10. marca na 2250 Clybourn Ave.

CHICAGO, ILL. — Domača zabava pod okriljem mladinskega odseka kluba št. 1 in pevskega zbora "Sava" v soboto 24. marca v Lawndale Masonic Temple.

CLEVELAND, O. — Koncert soc. pevskega zbora "Zarja" v nedeljo 25. marca v Slov. nar. domu.

SYGAN, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 25. marca v dvorani društva št. 6 SNPJ.

APRIL.

DETROIT, MICH. — Koncertna in dramska prireditev klubov št. 114 in 115 s sodelovanjem mladinskega odseka ter pevskega zbora Svoboda v nedeljo 1. aprila.

SHEBOYGAN, WIS. — Konferenca illinoiskih-wisconsinških klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. aprila.

POWER POINT, O. — Veselica kluba št. 9 v soboto 28. aprila.

POWER, POINT, O. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 29. aprila.

CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" in majska manifestacija kluba št. 1 v nedeljo 29. aprila v dvorani CSNS.

SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajska proslava s predstavo prireditelji kluba št. 47 v Slov. domu v nedeljo 29. aprila.

MAJ.

DETROIT, MICH. — Soc. pevski zbor "Svoboda" vprizori s sodelovanjem pov. zbora "Slavec" opereto "Ciganska novesta" dne 1. maja v Češkem domu.

Bernik, Vladimir Alesh, Anton Andrea, Frank Sodnik, Minka Alesh, Joško Oven, John Olip in Chas. Pogorelec.

V tej igri sta, kot navedeno, dve ženski vlogi. Alice Artach in Minka Alesh sta jih izvršili tako dobro kot si človek more želeli. S svojim uživetjem sta dali prizorom učinek, kakor da se dejanje resnično dogaja, ne samo igra. Olip, Oven, Pogorelec in več drugih so imeli vloge v tej igri enkrat pred leti, ko je bila vprizorjena v ravno tej dvorani. Oven je izvršil svojo vlogo buditelja in navduševalca živo in prepričevalno. V dvoboju z Guy de Puissejem (Olip) imeniten. Kar se tiče Puisseja, katerega je igral Olip, dvomim, da bi mogel kdo vlogo boljše izvršiti. Nov igralec v tej drami je bil John Hujan. Do zdaj smo ga poznali za dobrega igralca le v komedijah, ali tudi težko vlogo Jacques Sauterella je izvršil veliko boljše kakor sem pričakoval. Pri prvi predstavi pred leti jo je imel Fred Zalaznik. Chas. Pogorelec je podal svojo preroško poslanico umirajočemu Labannu izbornu. Dramatični efekt igre je bil vsekoli dober in zato je napravila globok vtis na občinstvo. Režiser je bil Joško Oven.

Maske so bile dobre v vseh ozirih. Na tiskanem programu je označeno, da je delo maskiranja naloga Filipa Godine, torej gre njemu zasluga za učinek v tem oziru.

Dasi je bil spored vsekoli dober, sta dva dolga govora poleg toliko drugih točk preveč, ker se stvar zavleče in mnoge utruji.

Spored je oznanjal Louis Beniger.

Po končanem sporedu se je razvila plesna zabava, na kateri je igral J. Kochevar in njegov orkester.

V dvorani je bilo okrog pet sto ljudi. Pričakoval sem jih več, bodisi s severne kot južne strani mesta. Optimisti pa so računali, da je 500 ljudi za naše razmere zelo dobra udeležba.

X.

Johnstownsko okrožje

Park Hill, Pa. — Seje kluba št. 5 JSZ se bodo v bodoče vršile vsaki tretjo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne, namesto ob 7. zvečer, kakor so se vršile do zdaj. Prihodnja bo v nedeljo 18. marca ob 2. pop. v domu na Franklinu. Za to spremembo se je klub odločil iz razloga, da bo tudi oddalnejšim članom omogočena prihajati rednejše na klubove seje.

Vzlic neznosnim razmeram se je naselilo v naš klub več živahnosti in dobil je tudi nekaj novih članov. V odziv na odprto pismo, priobčeno v Proletarcu, je klub sklenil sklicati v bližnji bodočnosti shod in za govornika je povabljen August Claessens.

Majsko prireditev bomo imeli kot običajno z zanimivim varietnim sporedom.

Volilna kampanja je tudi že v teku. Na prošli seji je bil nominiran za kandidata v državno legistlaturu Frank Podboy. Izvoljen je bil tudi poseben odsek, čigar naloga je postaviti listo socialističnih kandidatov za ta okraj.

Stavka, oziroma izprtje premogarjev pri Bethlehem Steel korporaciji se nadaljuje. Kompanija neče nič slišati o pogajanjih z delavskimi zastopniki. Poskus za obnovo obrata s stavkokaži ji ni uspel. Simpatije mesta Johnstowna so na strani stavkarjev.

Mary Zabric.

V soboto na north side

Chicago, Ill. — Organizacija št. 20 JSZ (srbskih sodruštev) bo imela v soboto 10. marca domačo zabavo v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. Vstopnina je 25c. Člani in somišljeniki so vabljeni, da pridejo na to zabavo.

Odbor.

Kdo je bil slavljenec?

Chicago. — Kdo je bil slavljenec na banketu 25. feb.? V prvi vrsti konzul dr. Djuro Kolombatović, kateremu so dali častno mesto večera. On je original tudi svoje pristaje iz hrvatske kolonije. Slovencev je bilo okrog 50. Koristilo bo, če čitatelji spoznajo naše javne osebnosti z vseh strani, da jih bodo mogli pravilno ocenjevati. V ta namen naj jim služi v informacijo o značaju prireditve sledeče poročilo iz konzulovega glasila Jugoslovanski Glasnik:

"Chicago, 25. feb. — Sinoči je bil tu prirejen banket v počast našemu mlademu odvetniku R. J. Zavertniku, ki so mu ga priredili čikaški Jugoslavlani. Preko 700 ljudi je bilo prisotnih na tem banketu, katerega so se udeležili tudi mnogi odlični Američani. (Nato poročilo našteva celo vrsto demokratiških politikov.) Iz našega naroda se je tega večera zbralo tu vse, kar je najboljše; kar spet dokazuje resnico prislovice, da narod vse zmore! Da, posebno ako ni to skuhano od enega človeka. Častno mesto večera je bilo dano g. Djuru Kolombatoviću, generalnemu konzulu kraljevine Jugoslavije. Na eni strani konzula je sedel slavljenec in na drugi državni pravnik Otto Kerner."

Na koncu tu citiranega poročila obljubuje Jugoslovanski Glasnik, da bo imel podrobno poročilo ta teden. Vzrok, da o tem pišem je, ker je bila stvar prirejena edino in samo iz političnih nagibov. Ako bi bila ta prireditev privatna zadeva, je ne bi omenjal. Konzul in slavljenec sta hotela ljudi nagajati skupaj, da pokažeta demokratiškim politikom, kdo kontrolira glasove Jugoslovancev v Chicagu. To pomeni kšeft za nekatere in nekaj služb na račun "vsega, kar je najboljšega med čikaškimi Jugoslavlani". — Pika.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

PRISTOFAJTE K SLOVENSKE NARODNI PODPORNJI JEDNOTI NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00 Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE NARODNA TISKARNA 2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL. Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Klubom in društvom v Pennsylvaniji

Vsi klubi JSZ in društva Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji naj skrbijo, da bodo na prihodnji konferenci, ki se vrši v nedeljo 25. marca na Syganu, dobro zastopani. Zborovanje bo v dvorani društva št. 6 SNPJ. Prične se ob 10. dop.

Predavanje

Chicago, Ill. — V nedeljo 11. marca ob 2:30 pop. bo pod okriljem klubov št. 16 in 21 JSZ na 2250 Clybourn Ave. predaval s. M. Schulman o opasnosti fašizma. Vstopnina je prosta. Priidite v obilnem številu. — L. Wipotnik.

Mnenja o Ameriškem družinskem koledarju

Ivan Vuk piše iz Ljubljane: "Vaš koledar je letos sijajen, naravnost vsi začudeno gledajo, kako je bogat. Slike primerne, papir pa je tako gospodski, da smo kar — ne zamarije — nevoščljivi. Tudi vsebinsko je dober in obširen. Reče, to zmorete pač samo vi tam v Ameriki. Pri nas bi že tisk sam stal toliko denarja, da bi ga za 50 Din. ne mogli prodajati." (50 Din. je v ameriški valjavi zdaj precej nad dolar.)

John Faidiga piše iz Leadville, Colo. med drugim: "Koledar je res zanimiv in v resnici vreden 75c. Le škoda, ker ga je tukaj tako težko prodajati."

V Leadvillu do tega letnika ni skoro nihče naročil našega koledarja, letos pa sta jih Faidiga in John Gruden precej razpečala. Od zdaj bo to vsako leto lažje.

Socialistične zmage v Argentini

Pri volitvah v argentinski kongres dne 4. marca so dobili socialisti, ki so v zbornici glavna opozicijska skupina, v provinci Buenos Aires sedem mandatov, dva v Cordobi in 12 v glavnem mestu. Pri volitvah v mestni odbor v Buenos Airesu so dobili socialisti devet odbornikov.

Tovorni vagoni v rezervi

Ameriške železnice "prvega reda" imajo v rezervi 435,819 tovornih vagonov.

Če bi bilo res

Dne 6. feb. so priobčili časopisi vest, da je zaposlenost v Clevelandu dosegla najvišjo točko tekom te krize, in da delavce še vedno najemajo.

Cene potrebščinam

Stroški preživljanja so bili januarja t. l. nekaj nad 5% višji kakor januarja 1933.

"Dva svetova" in "Veliko mravljišče"

Spisal Ivan Molek. Portret razmer med slovenskim delavstvom v Ameriki. Povest, ki jo boste čitali z največjim zanimanjem.

CENA OBEMA SKUPAJ \$1. POSAMIČNO 50c. Naročila sprejema Proletarec

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

LIBERTY AND NOT DICTATORSHIP They Say ... CHALLENGE TO YOUTH

By LEO ISAACS

In the spring
We will have war, they say;
It will be a war fought
In the name of our nation's honor,
It will be a war fought
In the name of our mothers and
wives.

And next spring
We will have peace, they say;
It will be a peace bought
With the blood of a million workers;
It will be a peace bought
With our names... engraved on
crosses.

In the spring,
They say, when other lives begin,
Thousands who learned to create
Will destroy; we who have sought
And we who have loved, will hate...
All for affairs of state
We will have war — they say.

the modern Socialist move-
ment, Frederick Engels, said
that Socialism is a transition
from the realm of necessity
into a realm of freedom. You
will agree with me that while
all dictatorships, irrespective
of their forms and purposes,
have aggravated the realm of
necessity, they have not given
us any promise or even a shadow
of a promise of a realm of
freedom.

A PRICELESS HERITAGE

By NORMAN THOMAS

The courage of our Austrian comrades is a priceless heritage to all of us. It has raised men's regard for Socialism everywhere "to see men and women ready to die to maintain the workers' 'right to live'". Whatever happens, Dollfuss, who now weeps crocodile tears for the orphans of Vienna and the liberty he has slain, is doomed. He is a dictator who is the puppet of the Pope and Mussolini. At the order of the latter he opened the drive to destroy Socialism which will destroy him. While either he or the Nazis whom he now fights rule in Austria we must boycott goods from Austria or the sending of goods to Austria, especially such as bulwark Fascist power for war. Indeed, there should be a boycott of three enemies of the workers: the governments of Italy, Germany and Austria. Finally, we should demand American diplomatic protest in Vienna against the Fascist terrorism which, having bombarded women and children and destroyed the finest homes for workers in the world, now seeks vindictive punishment upon brave men who so long and with so few arms kept the government forces at bay.

Heroic and inspiring as the Austrian struggle was, it shows once more at what a disadvantage workers are against a government with plenty of munitions whose troops remain loyal. The Austrian troops were recruited from peasants and "little men," reached by nationalist, not Socialist propaganda. It is an obvious lesson that we Socialists must reach farmers and white collar workers in our struggle. The better we reach them the better the chance of avoiding or minimizing violence. The better our publicity in the press the better we can make our position plain to outsiders. I am glad to see these truths increasingly plain to comrades throughout the country.

Of course, we must not sell our souls or betray our principles for friendly publicity, but there is no virtue in a labor or Socialist policy which fails stupidly to get publicity which might be had with proper care. For instance letters to the editor, properly written by Socialists, might straighten out many misconceptions I have found in the truth about Socialism in Austria and America.

By E. H. THOMAS

Who is so hard or cold that he does not mourn for our Austrian comrades, murdered in an unequal struggle or dying as martyrs — at the hands of their brutal conquerors? Yet, after all, our deeper feeling must be pride — a feeling of triumph and awe that in these dark days there still remain noble men and heroic women who not only risked their lives, but actually laid them down for freedom and humanity.

All honor to the Austrian Socialists! And no doubt in our own country, and especially among our young people, there will be many who wish they could have shared in the Austrian struggle and would gladly have stood shoulder to shoulder with our Austrian brothers and sisters. Youth has courage and enthusiasm. Youth longs to do great things. And American young people need not fear that opportunity will not come to them.

Times are moving fast in this country and the new era which is at our doors will give a chance to every young man or young woman who has the highest of all ambitions — the ambition to build the new Socialist world of brotherhood and happiness. Now the real leader of men must know exactly where he is going to lead. Otherwise even if he is sincere, he may lead his followers down some blind alley and be a real curse to the world.

In the struggle that is before us, capitalism will try every means to get the workers on the wrong track. Hitler deceived some easy dupes by calling the Fascists "National Socialists". American capitalists know far better tricks than that.

To expose all these tricksters we must be thoroughly grounded in Socialist philosophy.

In the old days of the Russian czar, when everything seemed so quiet and hopeless, somebody asked, "What are

the young people of Russia doing?" The answer was, "They are reading."

Not long afterwards these same readers tipped the czar off his throne and established the dictatorship of the proletariat. If there had only been more such readers and if the peasants had not been so illiterate, they might have done better still and established a Social Democracy. Our young folks have a much easier chance to study Socialism than the young Russians had during the reign of the czar. No secret police raids our homes at midnight and puts us in prison for reading Karl Marx or Berenberg's America at the Crossroads.

That may come later. Meantime, American young people can get their intellectual armor all ready.

The teachers and leaders of

the Socialist movement and the builders of the new system must think clearly and know just what they want accomplished. Guesswork may be fatal.

All this, of course, applies to the older comrades as well as to the young. But it is the coming generation who will build the Socialist republic and on them will rest the responsibility of building it true and straight. It is the men who know that will win the game.

The Austrian heroes and martyrs whom we mourn were not only brave men but also wise men. They had studied and they had thought. They saw the truth so clearly that they were ready to die for it.

That is the reason that they still remain our inspiration after their glorious race is run.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Mrs. Roosevelt's pet project, a government owned and operated furniture factory, was defeated in Congress as too much Socialism. In conversation with one of our good comrades I opined that it was "too bad". However, my good comrade disagreed by insisting that it is a good thing the project was turned down because if it had gone thru, these corrupt politicians would have made a sorry mess of it and then condemn Socialists and Socialism for its failure. There is a good deal of truth in all that. However, whether the project fails because of corruption and mismanagement is no crime of the intention and the project. Of course, we Socialists want to see a cooperative commonwealth administered by avowed Socialists but sometimes Socialists may steer improperly too, which would necessitate a change of management and administration. Hence, any attempts made are not futile but should help to arouse the interest of the workers for it.

They point to the wholesale failure of State operation of all kinds of business institutions in South Dakota. And the capitalist newspapers are unsparingly whipping the Socialist ideal. All that does the Socialist movement no good, I understand. But the world cannot wait until Socialists control the administered posts before they take on part socialization. Rather, we can direct their attention to the socialized projects which the government has been administering profitably for decades, such as: the post office system, parks, roads, water plants, electric plants, etc. I would be inclined to believe as do many other comrades on this question were it not for the many visible examples of successful operation of branches of industry and government by people who are not Socialists. However, we must admit that the best has always been under Socialist supervision.

The Princess Theatre was crowded to capacity and several hundred could not gain admission Tuesday, Feb. 27, for the opening of the campaign to gather \$50,000.00 for the Socialist Party for 1934. Norman Thomas weary and tired after a strenuous trip thru the south and west spoke of his impressions of what he had seen. He spoke of the misery and desperation that has been left in the wake of this dreadful temporary business depression which has rounded the corner a half dozen times while Herbert Hoover was still President but which is just as bad now as it has ever been. Mayor D. W. Hoan of Milwaukee spoke about the early period of the life of the Milwaukee Socialists and stressed the need of organization. Clarence Senior made the collection talk which netted nearly \$1,200.00 and Prof. Maynard Krueger presided. The Bohemian Karl Marx string ensemble and the Workmans Circle Chorus rendered musical numbers. Many of our comrades were there and a few assisted in the handling of the crowd.

Then we listened to S. H. Holland give a very good lecture on Fascism last Saturday evening. Carefully, he analyzed the case against Fascism. Fascism is only another form of big business government by force and

violence to perpetuate the system of exploitation and profit for the capitalists. He outlined the causes of Fascism and its sudden growth and predicted its early demise.

A very large number of our comrades and friends attended the joint celebration of the Paris Commune by JSF clubs in Chicago. There can be no denial that it was not a fitting and impressive program but in my estimation considerably too long. Nevertheless, the lengthy program shows clearly that our comrades are capable of presenting an amateur performance to satisfy many tastes and likes. Frank Crosswaith, the negro orator, spoke and was liked for his distinct pronunciation and the picture he portrayed. He wasn't as fiery as we had seen him in Washington, D. C. a year ago but he made a good impression on the people just the same. The history of the Paris Commune was related by Joško Oven. It's a thrilling record. Various recitations, musical renditions and a play, especially written for the occasion delighted the crowd. Mrs. Larson with a fine voice was our guest singer.

The week would not be complete unless we told you that our Unemployed club held its monthly session with most of the members present to hear Frank Zaitz speak on the importance of gaining class-consciousness.

And on Saturday we hope you will attend the Pioneer Dance at the SNPJ Hall. Good music in both halls.

Joško Oven gave a good outline of the cause of all the present economic troubles in Europe following the regular monthly meeting of branch No. 1 JSF last Friday night and wound up by bringing us a recurrence of the recent struggle for liberty and freedom of the Austrian Socialists. Two new members were accepted and numerous reports, among them the report on the coming drive, were made. With the proper help we should be able to reach our quota of \$325.00 as large as it may seem.

Goering and Nero

Dimitroff, one of the victims accused of burning the reichstag, was quoted as saying the following when he faced the judge and the rest of the court:

Your honor, last night I dreamed that Herr Herman Wilhelm Goering went to hell. The other guests there did not seem to like Goering very much, but Hitler's chief aid wished to make friends with the others. One of the guests there happened to be Nero himself.

NERO (speaking to Goering), "Who are you, sir?"

GOERING (Besides giving Nero all his titles), "I am the one who expelled 50,000 Jews from Germany."

NERO, "Yeh? well, I expelled all the Christians from Rome."

GOERING (whispering into Nero's ear) "....."

NERO, "That's nothing, my dear Goering, I burned Rome."

Mr. Hitler's Totalitarian State is a new name for a pretty old concept. It is that the State supersedes everything and that the official leader of the State is the State. A few generations ago a gentleman by the name of Louis XIV. expressed it very tersely in three words—L'etat c'est moi—I am the State. Before him and after him the Russian Czars lived up to the idea of a Totalitarian State more efficiently than any of their contemporaries.

Mr. Hitler is the only one who is attempting to improve upon them. Of all the speakers at this L. I. D. luncheon I am the only one to have the distinction of having been born under the red beard of Alexander III., who began his public pronouncements with the words, "I, the Emperor of all the Russians..." This, parenthetically, should be a consolation to all who are born under the clipped mustache of Mr. Hitler. For I have lived to see Czarism dead beyond any possibility of resurrection.

Like the absolute and autocratic state of the Czars, the Totalitarian State suffers no vestige of democracy. Like Czarism, the Totalitarian State permits no organization except its own, no thought except one of submission, no freedom except the freedom of oppression. Like Czarism, the Totalitarian State permits no workers' organizations, no free newspapers, no free assembly, and like it, it uses the Jews as a lightning rod against the wrath of the people.

It does nothing but repeat the Czarist phrases about a place in the sun for the great Russian Empire, about uniting the national sentiment and about spreading civilization in the East. And like Czarism it carries within itself the seeds of its own destruction. For the Totalitarian State, like the Czarist State, like the Corporate State, means aggression. Aggression means war and war means revolution. The Totalitarian State will not last as long as the Czarist State for the simple reason that the forces operating against it are more powerful and more mature. It is much easier to keep under the leash a country of peasants, scattered on two continents in isolated settlements, than a country composed of several sharply defined classes congregated in the cities and who have already tasted the advantages of social and political organization.

However, it must be borne in mind that even before Mr. Hitler's Totalitarian State came into being, liberty ceased to be a goddess and became a waif. The great conglomeration of poets, philosophers, educators and orators who had extolled liberty since the days of the French Revolution, have for the last fifteen years or so

with equal zeal extolled the beauty and charm of the Proletarian State — the mental godfather for the Totalitarian State. Hitler discarded liberty and democracy because they are the companions of Socialism. The Proletarian State discarded liberty and democracy because they are companions of capitalism. First democracy was violated so that a strictly Leninistic interpretation of the teaching of Karl Marx might endure forever, and then democracy was violated so that the teachings of Karl Marx might be banished forever. Both the Proletarian and Totalitarian State say, "But what benefits it a man if he retain the ballot but has no job and no bread? Does freedom include the right to be unemployed and be sent into the trenches?" To which we say that so far only one thing is certain, that great masses of humanity have been deprived of their freedom but they have not been rewarded with either more bread or more peace. The deficiencies of democracy and liberty are the deficiencies of the people whom they express. No ignorant, browbeaten people can build a Utopia, and no intelligent politically organized people will suffer a dictatorship. Under a democracy the people at least have their own tools to protect their bread and their peace, while under any form of a dictatorship their bread and peace is in the hands of others who consider themselves the State.

The meaning of democracy and liberty has changed and expanded within the last century and a half. First it meant liberty from injustice and overtaxation. Then it meant liberty from the oppression of the Feudal State. Then it meant liberty from the Church. Today liberty also means liberty of social justice and social inequality. Today liberty means full and complete liberty, and democracy means social democracy. The meaning of these abstract terms is being constantly expanded with the growth of the intelligence and the strength of the people. This is why in England people can boo the Prime Minister as a part of their right of citizenship, while in the Totalitarian, Proletarian or Corporate State they cannot boo even the constable without getting into jail.

2333 years ago an old man of 70 by the name Socrates stood up before an assembly of his fellow citizens, swayed by prejudice and ignorance, and said: "I would have you know that if you kill such a one as I am, you will injure yourself more than you will injure me. For if you kill me, you will not easily find another like me who am a sort of gadfly which God has given the State and all day long and

SOLDIERS RETURN MEDALS

Twenty-one members of the Stratford branch of the Canadian Legion recently surrendered their Victory medals, to be sent to the finance ministers of 21 nations, with a message from which the following words are taken:

"Fifteen years ago we laid down our arms, victorious over the forces of greed, nationalism, armament and war. Our victory was rewarded with these victory medals. Today nationalism flourishes, greed is rampant, armaments menace our homes and war impends. The fruits of our victory have vanished. There remain for us who fought nothing but our memories, our medals and the war debts."

Do Nothing and Remain Nothing

If everybody that can work would work, and everybody that worked got all he earned, and everybody that did nothing got nothing, there would be about \$5,000 a year pay for those that did something. But that would be something like Socialism so let all of us who have nothing join those who do nothing and remain nothing.

Oscar Ameringer.

CAPITALISM

Capitalism increases itself out of the produce of the people until they are too poor to buy what they produce. — George D. Herron.

